XIX. évfolyam /3.

Kalejdoszkóp - 2020/3

Vol. XIX / 3

„Nincs más haza, csak az anyanyelv” *Márai Sándor*

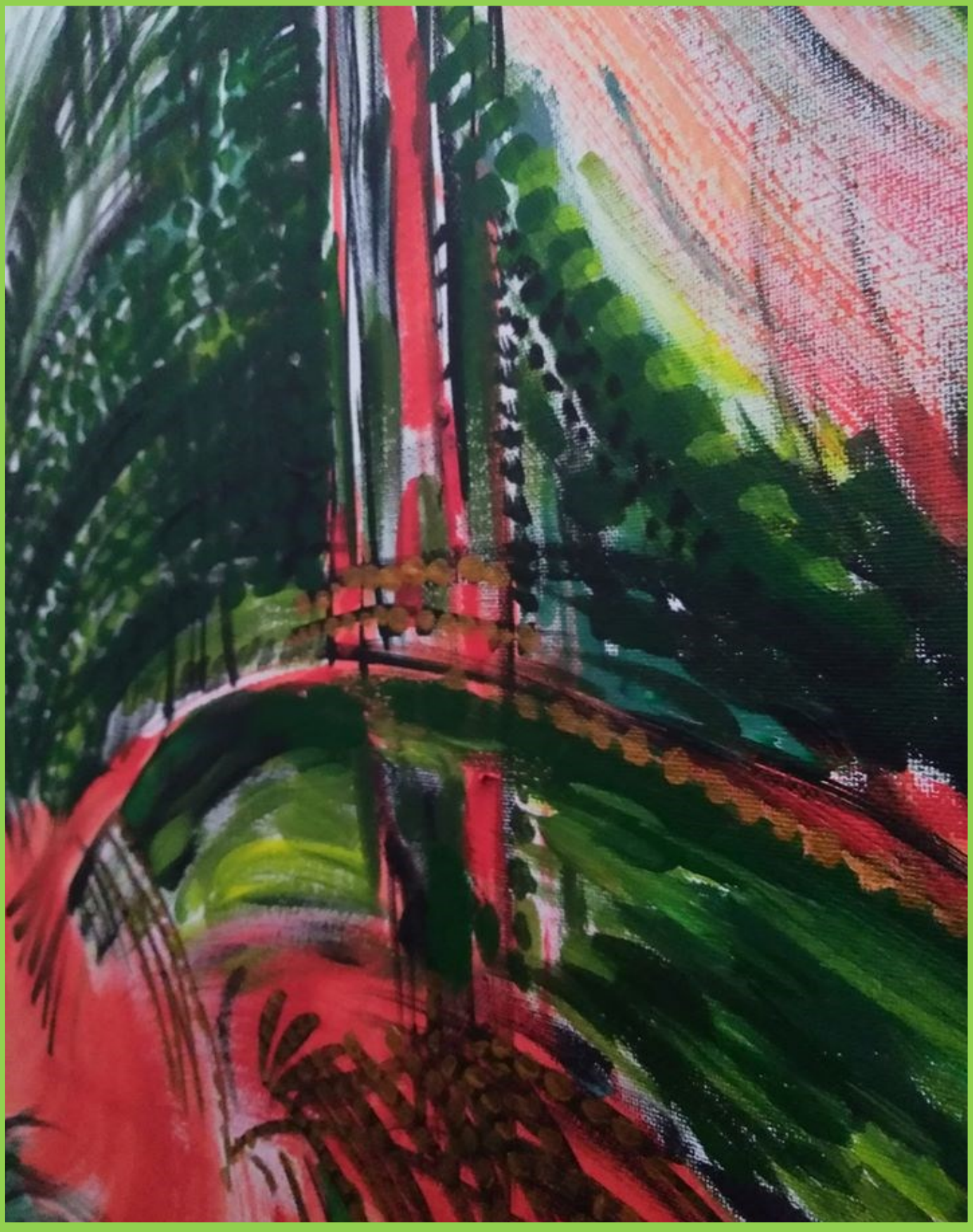

NOTICE
TOM'S PLACE IS RE-OPENING!

Effective Tuesday, May 19 our retail operation will re-open.

We will operate under the restrictions and guidelines that are part of the Stage 1 Openings as specified by the Government of Ontario. We will have to limit the number of people in the store and adhere to all other applicable guidelines. As part of this graduated re-opening of our business, we will start with reduced hours:

Mon-Fri 11-5 • Sat 10-5 • Sun 12-5

We will return to our regular hours once it is safe and appropriate. We are continuing to strive to make the best decisions for our community, our customers and our employees. Thank you for your understanding during these unprecedented times.

Salamon Ernő

Búcsú

Én édesem, én édes kedvesem,
Az elválás órája itt vagyon,
Vonagló szívem végre megszakad,
Az élet harcát immár felhagyom.
Kifáradtam... nem küzdhetek tovább;
Elzsibbadnak a lüktető erek...
Leroskad a kínok bús vándora:
Ki tégedet úgy imád, úgy szeret.

Pihenni térek, elpihenni hív
A szenvedőkkel jót tevő halál,
de, elviszem magammal képedet,
Ki oltárképem, szentségem vall.
Síromban is csak rólad álmodom;
Hol virágot hajt hűlt szívem pora...
Hol róla csattog a dalos madár,
Ha fészket rejt a lombok sátora.

Mert lesz ott fészek, lesz dalos madár,
Hol az elvirult költő elpihen;
Hol rólad szövi örök álmait
Szenvedésektől meggyötört szívem.
Ez álmok-álma oly édes leszen:
Nem háborítja többé földi nesz...
A csattogó dal, mely egekbe tör,
Szerelmemnek a folytatása lesz.

Hallgasd meg e dalt, jöjj ki majd ide;
E dalok szárnyán beszélek veled:
A párja után felsíró madár
Ajkról hallod fájó lelkemet;
Szerelmében: szerelmem száll feléd –
Hozzád – utánad – későn és kora:
Hol elpihenve, rólad álmodik,
Megszakadt szívem hamvadó pora.

Drága Gyuri bácsi...

Igazi szeretettel állt mindhármunk mellé mint férfi, családfő a legeléjétől, 1992 óta. Apánk lett, nekem példaképem. Hűséges keresztény volt, intelligens, művelt, jókedvű úriember. Egy csúnya szó nem hagyta el a száját, és amikor mesélt, az emberek szívesen meghallgatták. Olvasni nagyon szeretett, de lappangott benne egy gyakorlati bölcsesség is, amit szívesen megosztott velünk. Az ember felnő és elhagyja a családi fészket, de a kapcsolatunk mindig szoros maradt. Lelkesen követte sikereimet, és biztatott mindenkor, ha valami kudarc ért. És mindig hozzá tudtam fordulni bármilyen kérdéssel..., mert mindig volt ideje rám és meghallgatott, éreztette, hogy ott van értünk és mindig haza vár.

Betegen sokat kínlódott, az utolsó pillanatig harcolt, hogy talpon tudjon maradni és meg tudja tartani az erejét. Küzdelme és kitartása csodálatra méltó volt - életereje meglepett minden orvost és szakembert. Mérhetetlen fájdalmai ellenére is méltósággal hunyt el szegény.

Gyuri bácsi, soha el nem felejtünk - szívünkben örökké élni fogsz.

Tamás

My dad!

The ROCK of our family! The man who made me who I am today.

The strongest fighter I have know who always made us safe, loved and sacrificed verything for us. We will forever miss you Gyuripapa! Your loving smile, your gentle face, noone can ever fill your vacant place!

There is no words how much you will be missed Gyuripapa. You were a blessing to the three of us. A part of our family is now missing as we were complete with you. You loved our mother so much and we thank you for giving her true love that she deserved after all the hardship she has been through. You took us in as your own children and we took you as our real father as YOU showed us what a dad is supposed to be like to his children. The unconditional love and the support you had for us was endless. We will forever be grateful to you! Growing up you tought us how to be respectful and kind and strive to gain knowledge in this complicated world we live in. You showed us how to have pride, value and family morols. When bad things came our way you were there, stood by us and encouraged us to move ahead with our heads held up high. You believed in us and wished nothing but a good life for us. To have a family of our own and children whom we will teach everything you tought us. You loved Mark and his parents and were so proud to become part of their family. You took in his kids as your own grandchildren ....and you held on strong to MAKE sure you meet Jaxon too! To see the joy in your eyes when you first got to hold him was incredible. He is blessed that he got to meet his gradfather and I'm grateful to God for that. You cared about everyone. You always made all our friends feel welcome and filled them with your stories and everyone will always remember the incredible tales you told. The love you had for Chiefi, Doki and Bobo was amazing. You were a real animal lover. I could go on and on as you are a true legend.... but instead we will carry the rest in our hearts as wonderful memories and tell tales about YOU to our children and grandchildren. We will make sure your Legacy will forever live on as you are and were to us an incredible God-sent. I love you so much..... rest in peace my sweet daddy!

Dr. Vencser László imája,

amelyet Húsvét 5. vasárnapján, 2020. május 10-én a felső-ausztriai Linzben, jó barátja, Telch György lelki üdvéért bemutatott szentmiséjén imádkozott el.

Mennyei Atyánk!

Szent Fiad az utolsó vacsorán, búcsúbeszédében így szólt apostolaihoz: *„Ne nyugtalankodjék szívetek! Higgyetek az Istenben és bennem is higgyetek. Atyám házában sok hely van, ha nem úgy volna, megmondtam volna, hiszen azért megyek, hogy helyet készítsek nektek. Ha aztán elmentem és elkészítettem a helyet, ismét eljövök, és magammal viszlek titeket, hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok.”*

Fiad most ismét eljött és magával vitte Gyuri barátomat, hogy ott legyen, ahol Ő van. Köszönöm Neked, Istenem, hogy megajándékoztál engem Gyuri barátságával. Te tudod, hogy nekünk, papoknak milyen nagy szükségünk van az ilyen jó barátokra, akiknek az életében megtapasztalhatjuk a mély hitet, az Irántad való szeretetet és így mi is megerősítést kapunk tőlük. Gyuri ilyen barát volt számomra. De barátságunk kölcsönös volt. Nagyon örült, amikor találkoztunk vagy a nagy távolság ellenére beszélgethettünk. Húsvéti beszélgetésünk a betegsége miatt elmaradt. Arra kérlek Téged, Istenem, hogy add át neki üzenetemet: lélekben továbbra is együtt maradunk, és majd, amikor odaát ismét találkozunk, pótolni fogjuk az elmaradt beszélgetést. Kérlek, jutalmazd meg őt a Te nagy szereteteddel.

Nem kell Neked felsorolnom, milyen sok jót tett itt ezen a földön, hiszen pontosan tudod: ismered szíve tisztaságát, láttad örökös jószándékát, jócselekedeteit. Igaz ember volt, Rózsának csodálatos társa, gyermekeinek példás nevelője, tanítványainak kiváló oktatója, a *Kalejdoszkóp* folyóiratnak lelkes kiadója, irodalmi művek értő fordítója. Nemzetének, régi és új hazájának ragaszkodó fia volt, Neked pedig hűséges és alázatos szolgád. Hatalmas űrt hagyott maga után. Kérlek, hogy a feltámadásba vetett hit segítségével erősítsd azokat, akiknek hiányozni fog az ő fizikai jelenléte.

Mennyei Atyánk! Adj neki örök nyugodalmat!

CSIBI BALÁZS

AKIT NEHEZEN FELEJTÜNK…

Váratlanul ért és szomorú szívvel olvastam, hogy Telch Gyuri bácsi földi életét befejezte. A család közeli barátjaként számos emlék elevenedett fel bennem. Gazdag élettörténetével könyveket lehetne megtölteni. Könyveket, melyeket annyira szeretett. Nem emlékszem egyetlen alkalomra sem, hogy találkozásunkkor ne lett volna kezében valamilyen kiadvány. Mint egy könyvnek, az ő életének is több fejezete van.

Első fejezet, Zombor

1936-ban a Vajdasági Zomborban született Gyuri bácsi és itt töltötte kisgyermekkorát, ami bár történelmileg zivataros időszak volt, mindig szeretettel emlékezett vissza szülővárosára, gyermekkori barátaira. Világtörténelmi pillanatokat élt át, amikor 1941-ben Bácskát visszacsatolták Magyarországhoz. Mikor szülővárosa Jugoszláv fennhatóság alá került, a család az emigráció mellett döntött. A távoli Kanadába készültek. Kanadába - több ezer kilométerre az otthontól, túl az óperencián, messze az ismeretlenben. Mégsem volt ismeretlen számára: kedvenc ifjúsági indiánregényei a földnek ezen a részén játszódtak, így izgalmas kalandként fogta fel az utazást, egy új expedícióként.

Második fejezet, Medicine Hat

Gyuri bácsi tinédzser korát a Sziklás-hegység szomszédságában fekvő varázslatos kisvárosban, Medicine Hat-ban töltötte. Számára ez egy megelevenedett könyv lehetett, az óriási hó, az igazai kanadai zimankó és az első kanadai barátok… Kivételes tudására jellemző, hogy érkezésekor ugyan nem beszélt angolul, de az iskolák megkövetelték a nyelvtudást. Ezért a szavak nyomtatott erdejébe indult, a könyveket hívta segítségül, amellyel szókincse napról-napra bővült. Első diákmunkájára mindig büszke volt, pár dollárt keresett a helyi boltban csomagolóként.

Harmadik fejezet, Torontó

Életének meghatározó részét az Ontario-tó parti városban töltötte. A szeme előtt változott a kisváros metropolisszá. Már a városban élt, amikor a mai North York területén farmok voltak és malmok őröltek a folyópartokon. Szemtanúja volt Kanada leglátványosabb építményének, a CN Tower építésének. Itt érte el karrierje legnagyobb mérföldköveit: dolgozott biztosítónál és professzora volt a Seneca Collegenak. És itt találkozott élete párjával, ahogy ő mondta mindig *"az én Mrs.-em, Rózsika".*

Példamutató családi életet éltek és nevelték a gyerekeket: Tinkát és Tamást. Kanadai életük során sem asszimilálódtak teljesen a kanadai társadalomba, mindig fontosnak tartották a magyar gyökereiket. Gyuri bácsi mindig irodalmi igényességgel beszélt magyarul, még ha csak hétköznapi témákról is volt szó. Aktív részese volt a torontói magyar közösségnek. "*Nincs más haza, csak az anyanyelv"* - mondja Márai, és ez a mottója a Kalejdoszkóp folyóiratnak, amelynek tulajdonosa volt. A folyóirat, ami 1998-as indulása óta egyedülálló értéket képvisel a diaszpóra magyar kulturális folyóiratai között. A folyóirat útját Rózsával közösen egyengették, számos irodalmi mérföldkövet értek el: a lapban kortárs költők, írók verseit, prózáit először publikálták premierként. A kiadvány sikerét jelzi, hogy világszerte vannak előfizetői.

Negyedik fejezet, A Könyvtár

Gyuri bácsi mindig olvasott valamit. Akár angolul - akár magyarul, mindig keze ügyében volt egy kiadvány. Történelmi témájú kiadványokból egy egész személyes könyvtára is volt. Tudása széleskörű volt, nem volt olyan kérdés a világtörténelemben, amire ne tudott volna választ adni. Óriási szókincse és irodalmi tapasztalata megmutatkozott műfordítói munkáiban is. A Kalejdoszkóp folyóiratban megjelent fordítások nagy része az ő munkáját dicsérte.

Ötödik fejezet, Az örökkévalóság

Fájó ürességet hagy maga után Gyuri bácsi hiánya. Optimizmusát, jó kedélyét, racionális világlátását, a család iránti elkötelezett szeretetét, végtelen segítőkészségét sosem feledjük.

A szülőföld Kispiacon búcsúztatta el Gyurit: május 29-én Széll József atya a Gyuriért tartotta a Szentmisét Isten dicsőségére...

Varga Gabriella

Telch György, a csupatudás, csupaszív jóbarát

Akkor még csak leveleztünk Rózsával, személyesen nem ismertük egymást. Ő Torontóban élt férjével, gyermekeivel, én pedig Budapesten. Ő a Kalejdoszkópot szerkesztette, én pedig a frissen indult NapSziget a Művészetekért online folyóirat egyik rovatát. Felfedeztük lapjainkat és attól kezdve rendszeresen jöttek-mentek az írások oda-vissza. Az, hogy ilyen jól szót értettük, talán székely gyökerűségünkből és rokonlelkűségünkből fakadt.

Aztán egyszer csak jött a hír, hogy Dancs Rózsa, férjével, Telch Györggyel átutazóban Budapesten tölt néhány napot. Már nem emlékszem a sokrészes könyvsorozat címére, amelynek a beszerzését kérte tőlem Gyuri, de azt pontosan tudom, hogy egy Fő utcai antikváriumban rendeltem meg és sikerült is a könyvritkaságot megszerezniük. Taxival vittem el a nehéz „rakományt" a második kerületből a vendégek tizenharmadik kerületi szálláshelyére – ott, a szálloda halljában találkoztam először személyesen a Dancs Rózsa és Telch György házaspárral, a 2000-es évek közepén.

Először elcsodálkoztam, azután csodáltam, hogy egy gyermekkora óta Kanadában élő, idősödő magyar ember számára ennyire fontosak a magyar könyvek. S hogy valóban mennyire fontosak, azt az elkövetkező másfél évtizedben folyamatosan tapasztaltam.

Az az angyalföldi első személyes találkozás még szorosabbra fűzte barátságunkat, Rózsával pedig elválaszthatatlanul összefonódott írói-szerkesztői munkánk.Amikor 2010 szeptemberében egy, a meghívásukon alapuló előadás kapcsán néhány napot torontói otthonukban tölthettem, az addig is bontakozó tiszteletem Gyuri iránt még jobban elmélyült, kiteljesedett.

Lenyűgözött a tudása. Hosszan és lexikális pontossággal mesélt Kanada és azon belül Ontario történetéről, a huron indiánokról – és persze a saját családja múltjáról, amelyben benne sűrűsödik a huszadik század közepén megélt magyar történelem. A Kalejdoszkóp 2007. szeptember–októberi számában a szív összeszorulása nélkül nem lehet elolvasni *Emlékeim apámról* című írását, de a lap 2009. november–decemberi számában a *Régmúlt karácsonyok emlékfoszlányai* címűt sem.

Telch György 1936-ban született Zomborban, Vajdaságban. Hatéves volt, amikor utoljára látta szeretett édesapját, nem sokkal azután végképp elrabolta tőle a Don-kanyar. Amikor a párévnyi újra Magyarországhoz tartozás után Bácska ismét visszakerült Jugoszláviához, a család az emigrációt látta megmaradása és biztonsága egyetlen lehetőségének. Több ezer kilométerre az otthontól, az óperencián túl, az ifjúsági indiánregényekből jól ismert Kanadában telepedtek le. De szülővárosát, Zombort és az egész Délvidéket Gyuri sohasem felejtette el, a szívében hordozta halála pillanatáig. Ezt is nagyon csodáltam és tiszteltem benne.Ifjúkorát a Sziklás-hegység szomszédságában fekvő varázslatos kisvárosban, Medicine Hat-ban töltötte. Angolul nem beszélt, de akkor is kezébe vette egész élete fő kísérőjét, a könyvet és szép lassan megszerezte világnyelvi tudását.

Csibi Balázs szavait idézve, Gyuri *„életének meghatározó részét az Ontario-tó parti városban töltötte. A szeme előtt változott az egykori kisváros metropolisszá. Szemtanúja volt Kanada leglátványosabb építménye, a CN Tower építésének. Itt érte el karrierje legnagyobb mérföldköveit: dolgozott biztosítónál és professzora volt a Seneca College-nak."*

És itt találkozott Dancs Rózsával – bár ez a találkozás szinte-szinte meghiúsult! Este fél 7-re beszélték meg ugyanis a randevút, Gyuri azonban „hét és fél"-kor jelent meg a helyszínen. Még szerencse, hogy Rózsa, aki időközben szomorúan, a várakozást feladva hazament közeli otthonába, reménnyel a szívében visszasétált a térre, hogy hátha mégis… És milyen jól tette, hogy ezt tette, mert így nem esett kútba az aznap esti randi, így valóban találkozhatott a „hét és fél"-re érkező Gyurival. Azt pedig talán mondani sem kell, hogy boldog házasságuk alatt Gyuri ismét tökéletesre csiszolta anyanyelvének ismeretét és használatát.

Ehhez részben új családja: rajongva szeretett felesége és Rózsa két gyermeke, Tinka és Tamás segítette hozzá, részben pedig az a rengeteg irodalom, amit magyar nyelven elolvasott. Rózsa valahányszor Budapestre utazott, mindig hosszú listát hozott magával a beszerzendő könyvekről, mindig róttuk a könyvesboltokat, hogy összegyűjtsük Gyurinak a vágyott köteteket. Nagyon csodáltam benne ezt is: ezt a mérhetetlen olvasásvágyat és azt a hatalmas tudást, amit a könyvek által megszerzett és csillogó memóriájában megtartott. Nem volt olyan világtörténelmi vagy magyar történelmi téma, amihez ne tudott volna, avatottan, hozzászólni.

Amikor a Mátyás király-emlékévben, 2018-ban kértem tőle néhány gondolatot a legendás uralkodóról, két nyelven, postafordultával megküldött válaszával újfent elkápráztatott: párosos megalapozásokkal kifejtette, miért csodálja Mátyás király lelkierejét és jellemét, katonai zsenialitását, művészet- és tudománypártolását, igazságérzetét. Sokat lehetett tanulni Gyuritól. És szóhasználatában is visszatükröződött a sok olvasmány: nagyon választékosan beszélt, számos régies kifejezést is beépített a mindennapi nyelvezetébe (például: regruta). Mindig jó és élvezetes volt hallgatni őt.

Mély hitéért is nagyon-nagyon becsültem. A világ szivárványszínű nyüzsgésében-forgatagában-kavalkádjában megmaradni keresztténynek, katolikusnak ma már nem magától értetődő dolog. De őt nem ingatta meg senki és semmi: kitartott Istene és egyháza mellett. Utolsó pillanatig, ameddig csak tehette, ott volt a vasárnapi magyar szentmisén.Gyuri úgy lett kanadai és kanadai érzelmű állampolgára új hazájának, hogy közben nem feledte el magyar identitását. Gondosan őrizte mindkettőt. Ő egyszerre viselte a szíve fölött a juharlevelet és a magyar címert, és ő piros pipaccsal a mellén tartott október 23-án az 1956-os magyar forradalom- és szabadságharcról megemlékező beszédet a torontói Városháza előtt.

Egy pirospipacs-kitűzővel engem is megajándékozott, hogy az elesett katonák emlékét az előttük tisztelgő gondolataim közé emeljem én is.

Gyuri valóban rajongva szerette és tisztelte Rózsát. Végtelenül büszke volt írófeleségére, gyermeki izgalommal élte meg a sikereit. Egyszer ő maga mesélte el, hogy meglehetősen gyakran úgy mutatkozik be az idegennek, hogy *„Dancs Rózsa férje vagyok”*. Ennyire visszahúzódott a háttérbe, de ott biztos talajt, hátországot nyújtott hitvesének. Könyvelt, fordított, korrektúrázott, nyilvántartott, postázott – a lap életének kulcsembere volt. Amikor pedig Rózsa könyvbemutatói, író-olvasó-találkozói körutak és más hivatalos elfoglaltságok miatt hazairányba átrepülte az óceánt – ahová gyengülő egészségi állapota miatt az utóbbi tíz évben Gyuri nem tudta elkísérni őt –, naponta többször beszéltek telefonon, mert férje azonnal tudni akarta az események, történések minden apró részletét.

Olyan férj volt Telch György, amilyenről az asszonyok álmodnak. És olyan szülő volt, amilyenről a gyermekek álmodnak. A Jóisten megadta, hogy megérje kisunokája megszületését és ölébe is vehesse a gyönyörű, aranyos, tündéri kis Jaxsont.

Első torontói látogatásunkat Vencser László atyával négy év múlva egy másik, egy kicsit hosszabb követte. Ismét megtapasztalhattuk kedvességét, szívélyességét, azt, hogy mennyire leste minden kívánságunkat, mennyire igyekezett mindenben a kedvünkre járni. Állítom: engem nem a személyem miatt szeretett, én nem bűvöltem őt el semmilyen rendkívüli képességekkel, semmilyen különleges teljesítménnyel… Szeretett, nemes egyszerűséggel azért, mert ő mindenkit szeretett. És szeretett, mert látta, hogy Rózsa mellett állok.

Számos személyes emlék között az utolsót 2018 szeptemberéből őrzöm. A húszéves Kalejdoszkópot ünneplő torontói gálára készülődvén már idehaza fontosnak tartottam, hogy a magammal vivendő köszöntőajándékok között a budapesti Szent Maximilian Kiadó elismerő oklevelét nem egy, hanem két példányban vigyem magammal, hogy egyiket Rózsának, a másikat Gyurinak adhassam át. Az ünnepségre Gyuri már csak járókerettel tudott eljönni, a terem végében azon ülve nézte végig a műsort. Én pedig műsor közben, a köszöntések szakaszában hátravittem neki és kezébe adtam a díszmappát. Nekem volt fontos, hogy ezt a gesztust feléje megtegyem. Talán megértette, miért. Úgy láttam, meghatódott. Én pedig nem sejtettem, hogy a gálát követő díszvacsorán ő fog meglepni engem azzal, hogy a napokkal korábban előkészített köszöntő- és köszönőszavaiban, nagyon hangsúlyosan, kiemel. Hát így voltunk mi egymással…

Akkor beszélgettünk utoljára. Ott, az ünnepi asztalnál.

Mára már csak az újságok maradtak: a Keresztény Élet, az Életünk, a Kalejdoszkóp… lapok, amelyekben fénylő, de már fáradt tekintetét, kedves mosolyát, jóságtól sugárzó arcát is láthatom. Már a közösségi oldalát is hiába keresem, ahol az utóbbi egy-két évben annyit lestem életének és egészségének apró jeleit.

Őszintén csodáltam Gyurit. Az embert, a keresztény-katolikust, a kanadait és magyart, a férjet, az apát, a kiadóigazgatót, a klubelnököt, a csupatudás, csupaszív jóbarátot.

Kedves Gyuri, ha ezt a szöveget odaföntről korrektúrázod, nézd el nekem, kérlek, hogy az előző mondat utolsó három szavát egybeírtam.

És érezd, és lásd, mennyire a szívemben élsz. Örökre. Onnan elmozdíthatatlanul.

ORBÁN VIKTOR ÜNNEPI BESZÉDE 2020. JÚNIUS 6-ÁN SÁTORALJAÚJHELYEN

Ismerjük a stációkat. A sátoraljaújhelyi Magyar Kálvária fájdalmas stációit is ismerjük. Mégis újra járjuk a keresztutat. Gyógyírt, vigaszt, reményt és biztatást akarunk. Tudjuk, hogy ezt csak a keresztút végén kaphatjuk meg. Csak így és itt emelkedhetünk a fájdalmak fölé. Oda kell feljutnunk, ahol minden megvilágosodik, és minden értelmet nyer. Fel kell jutnunk oda, ahonnan megláthatjuk a jövőt. Ezért vagyunk ma itt.

A magyaroknak ezredéves magasságban van a történelem horizontja. Innen szét lehet tekinteni, innen messzire lehet látni. Jobbra Kassa, arra Szatmárnémeti, mögöttünk Munkács. Ha nem a szemünkkel nézünk, hanem a szívünkkel, még messzebbre is elláthatunk. Vissza, egészen az idők kezdetéig. Látjuk, amint a nagy sztyeppe vándorló népeinek százai eltűnnek és odavesznek a történelem porfelhőiben. Látjuk, hogy mi, magyarok se el nem tűntünk, se oda nem vesztünk, hanem a latin, a germán és szláv népek gyűrűjében, különálló minőségünket megőrizve hazát alapítottunk. Megnyitottuk szívünket a kereszténység előtt, Isten igéjét meghallottuk, megfogadtuk, és államszervezésünk alapjává tettük. Ahogy meg van írva: „Vésd az emlékezetedbe, hogy minden ember azonos állapotban születik, és hogy semmi sem emel fel, csakis az alázat, semmi sem taszít le, csakis a gőg és a gyűlölség.” Ma is ezen a fundamentumon áll a hazánk. A nyugati birodalmi rohamokat rendre kivédtük. A keleti pogányok pusztító csapásait kihevertük. Nekünk sikerült, ami a többi sztyeppei népnek nem. Kiharcoltuk, megszerveztük, magunkhoz igazítottuk és megtartottuk helyünket Európában.
Négyszáz éven át, négy trianonnyi időn keresztül erős és füg-getlen állam volt a magyar. Azután háromszáz éven át, három trianonnyi időn keresztül küzdöttünk az Oszmán Birodalom ellen. Mélyen bent, a Balkánon, aztán a déli végeken, majd visszahátrálva a Kárpát-medence szívében. És bár Buda másfél trianonnyi időn át török kézen volt, rajtunk mégsem tudtak átgázolni. Majd elbukott felkelésekkel és szabadságharcokkal súlyosbított kétszáz év, két trianonnyi idő után mégis egy nagy európai birodalom társnemzeteként léptünk be a XX. század kapuján.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Bár az évszázadok alatt magyarok százezrei estek el a csatatereken, láthatta az egész világ, hogy a magyar nemzeten nem fog se a golyó, se a kardvas. Ha le is verik a lábáról, újra és újra feláll. Most jöttünk el a Magyar Anyák tere mellett. A magyarok kálváriáján az asszonyoknak külön hely jár. Ez jól is van így, mert mindig az asszonyok pótolták a vérveszteségeket. Hol országvédő katonák, hol országépítő mesteremberek hadait adták a hazának. Mindig azt adták, amire éppen szükség volt. Asszonyainknak köszönhetjük, hogy a túlélés és az országépítés művészete a génjeinkben van. Nekik köszönhetjük, hogy mi vagyunk a túlélés európai bajnokai. Dicsőség a magyar asszonyoknak!

Tisztelt Emlékezők!

Nem lettünk német tartomány, se török vilajet, se szovjet tagköztársaság. A kitörölhetetlen bizonyítékok, templomok és katedrálisok, városok és főterek ma is ott állnak mindenütt. Hirdetik, hogy mi, magyarok egy nagy kultúraépítő és államszervező nemzet vagyunk.

Tisztelt Emlékezők!

Végül az ezeréves történelmi Magyarországot a budapesti összeesküvések hátba döfték. Hadseregét megbénították és szétzüllesztették, az egyetlen honmentésre alkalmas államférfit meggyilkolták, az országot az ellenségeink, a kormányt a bolsevikok kezére adták. A Nyugat megerőszakolta Közép-Európa ezeréves határait és történelmét. Bennünket védhetetlen határok közé szorított, természeti kincseinktől megfosztott, erőforrásainktól elrekesztett, országunkból siralomházat csinált. Erkölcsi aggályok nélkül rajzolták újra Közép-Európát, ahogy újrarajzolták Afrika és Közel-Kelet határait is. Ezt nem fogjuk elfelejteni nekik soha. S amikor azt hittük, ennél már nem süllyedhet mélyebbre se a gőgös francia és brit, se az álszent amerikai birodalom, mégis volt lejjebb. A II. világháború után szívfájdalom nélkül dobtak oda bennünket a kommunistáknak. A lengyelek, a csehek, a szlovákok azt kapták jutalmul, amit mi büntetésül. Legyen ez örök tanulság a közép-európai népek számára!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Sokan jelentkeztek már, hogy szívesen elföldelnék Magyarországot. Volt, aki a németeket akarta megfosztani egy szövetségestől, volt, aki a Habsburgokon akart bosszút állni, volt, akit a haszonszerzés vezetett, és volt, aki mindig is gyűlölte a magyarokat. Ők kapaszkodtak össze, hogy eltüntessenek bennünket a föld színéről. De mi makacs népség vagyunk, sohasem voltunk hajlandók részt venni a saját temetésünkön. A dédapáink sem adták föl. Nem térdeltek

le, és nem kértek kegyelmet. Talpon maradtunk és kibírtuk. Kibírtuk a vagonvárosokat, a náci lágereket, a szovjet gulágot, a kitelepítéseket, Csehszlovákiát, Jugoszláviát és Ceauşescut. Ma már nincs se Csehszlovákia, se Jugoszlávia, se Szovjetunió. Nincs már se brit, se francia birodalom. S ami megmaradt belőlük, az éppen most vergődik bosszút álló gyarmataik multikulturális szorításában. A történelem igazságtételét a legnagyobbak sem kerülhetik el. S ahogy igaz, hogy összenő, ami összetartozik, úgy igaz, hogy ami nem tartozik össze, az szét is esik. Jól mondták száz évvel ezelőtt: mi még ott leszünk azok temetésén, akik bennünket akartak sírba tenni. Mi, magyarok viszont maradunk, akárhogy fordul is a szél. Megmaradunk, mert itthon vagyunk. Itthon vagyunk, és ezért megmaradunk. A magyarság az emberi szív módjára hol összehúzódik, hol kitágul, de lényegében ezeregyszáz éve ott él, ahol a nagy államalapítóink kijelölték a helyét. Méltósággal őrizzük a Kárpát-medencét, amely küldetésünk is. Minden megszülető magyar gyermek újabb őrhely is. Mi nem szabdaljuk, nem gyötörjük, nem árusítjuk ki, hanem megtartjuk a Kárpát-medencét. Egy olyan nép önbizalmával és tartásával kell élnünk, amely tudja, hogy többet adott a világnak, mint amit kapott tőle. Teljesítményünk feljogosít bennünket a történelmünk folytatására. S nekünk, maiaknak azt is tudnunk kell, hogy voltak már rosszabb határaink is, mégis itt vagyunk.

Tisztelt Emlékezők!

Csehszlovákia és Jugoszlávia helyett kaptunk szlovákokat, szlovéneket, horvátokat, szerbeket. Azzal a Szlovákiával, Szerbiával, Horvátországgal és Szlovéniával, amely büszke nemzeti mivoltára, örömmel építjük a közös jövőt. A történelem megadta az esélyt, talán az utolsót, hogy a középeurópai népek új korszakot nyissanak, a nyugatról és keletről fenyegető veszéllyel szemben megvédjék magukat, és együtt emelkedjenek föl. Az elmúlt tíz évben bebizonyítottuk a szomszédainknak, ha a magyar nemzetrészek életereje összeadódik, az nemcsak nekünk jó, hanem nekik is. Csak az államnak van határa, a nemzetnek nincs. Ez a törvény. Van, aki megértette, és van, aki nem. Akik még nem, jobban tennék, ha sietnének, mert fogytán az idejük.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ezeréves történelem áll mögöttünk, ezért mi felülemelkedünk az itt és most korlátain. Mi látjuk Pozsonyban Bratislavát és Kolozsvárban Clujt. Látjuk, mert magyarul nézünk a világra. Látjuk a hazát a magasban, de látjuk a fűszálak alatt is. Ha magyarul nézel, elfogadod, hogy a szlovák szlovák marad, a román pedig román. Látjuk szomszédjainkban azt, ami elválaszt, de azt is, ami összeköt. Aki magyarul néz a világra, Szent István szemével lát. Szent István szemével látni a XXI. századot azt jelenti, hogy mi a velünk élő népekkel akarjuk naggyá tenni a Kárpát-medencét. Mára ismét mi lettünk a Kárpát-medence legnépesebb országa. Száz éve nem voltunk ilyen erősek. Hidakat építünk és vasutat – le, Belgrádig, és autópályát – föl, Kassáig. Politikai, szellemi, gazdasági és kulturális gravitációs erőnk napról napra nő. Megindult a magyarok visszavándorlása. Nyugat-Európához képest a béke és a biztonság szigete vagyunk. És hogy így maradjon, rohamléptekkel épül az új magyar hadsereg is. Az erő felelősséggel jár, és mi tisztában vagyunk a felelősségünk súlyával. A Trianon utáni száz év karantén, a száz év magány korszaka véget ért. Felemelő, hogy ismét vannak szövetségeseink, vannak jószomszédjaink, és együtt készülhetünk a jövőre.

Tisztelt Emlékezők!

Nincs a világnak egyetlen nemzete sem, amely kibírt volna ilyen száz évet. Ám a mi fajtánk konok, szívós és leleményes, ezért nemcsak kibírtuk, de ma ismét győzelemre állunk. Ezért szívből jövő hálánkat és legmagasabb elismerésünket fejezzük ki az elszakított nemzeti közösségeink évszázados helytállásáért, hűségükért a magyar nemzethez és a szülőföldjükhöz. Nagy nemzetté válni csak az tud, aki megjárja a maga kálváriáját. Aki kiismeri a megpróbáltatások útját. Aki kiállja a próbatételeket. Aki megérti, hogy az igazság erő nélkül keveset ér. A történelem nem könyörületes. Nem bocsájtja meg a gyengeségeket. Ha nincs legény a gáton, elveszünk. Ha a vértelen szépelgőkre hallgatunk, elveszünk. Ha engedünk a széthúzás erőinek, elveszünk. A magyarok soha többé nem engedhetik meg maguknak a gyöngeség luxusát. Mindig csak az lehet a miénk, amit meg tudunk védeni. Ez a törvény és ez a mi sorsunk. Ezért számunkra minden mérkőzés addig tart, amíg meg nem nyerjük. Ezért nem ért véget a magyarok történelme sem Mohácsnál, sem Világosnál, sem Trianonnál, és ezért fog Szent István koronájának valamennyi köve ismét ragyogni.

Tisztelt Emlékezők!

A következő évtized nem fogyatkozásról és nem veszteségekről, hanem gyarapodásról és országépítésről szól majd. A világ mozgásban van. A változások tektonikusok. Az Egyesült Államok nem egyedül ül már a világ trónján, Eurázsia gőzerővel épül újra, az Európai Uniónk eresztékei recsegnek, és most egy szaltó mortáléval reméli megmenteni önmagát. Keleti szomszédunk lába alatt remeg a föld. A Balkán is tele van válaszra váró kérdésekkel. Új rend van születőben. A mi világunkban, a mi életünkben is nagy változások dörömbölnek a kapunkon. Országvesztéseinket kivédhetetlen sorscsapásoknak láttuk évszázadokon át. Az utolsó száz évben is. Saját erő híján vártuk, hogy a legendák ködéből érkezik egy csodálatos felmentő sereg, amely fordít egyet a magyarok sorsán. Tekintsünk végig a száz év történelmén. Értsük meg az elmúlt tíz év változásának mélységeit. Ne ijedjünk meg attól, amit látunk: mi vagyunk azok, akikre vártunk. Igen, mi vagyunk azok, akik megfordítják Magyarország sorsát. Remélhetjük, hogy a mi nemzedé-

künk, a negyedik trianoni nemzedék még beteljesíti küldetését, és egészen a győzelem kapujáig fogja vinni Magyarországot. De a döntő ütközetet az utánunk következő, az ötödik trianoni nemzedéknek kell megvívnia. A végső lépéseket nekik kell megtenniük. Ahogy meg van írva: *„Vegyetek erőt magatokon.* És *legelőször* is. A *legegyszerűbb dologhoz lássatok – Adódjatok össze*, Hogy *roppant módon felnövekedvén*, Az *Istent* is, *aki végtelenség*, Valahogyan *megközelítsétek*.” Nem lesz se könnyű, se egyszerű, de megéri majd. Nagy idők várnak rátok. Készüljetek, minden nap készüljetek. Magyarország mindenek előtt, a Jóisten mindannyiunk fölött.

Hajrá, Magyarország, hajrá, magyarok!

forrás: Miniszterelnöki Kabinetiroda

BABITS MIHÁLY

HAZÁM!

Kelj fel, lelkem, keresd meg hazámat!
Nem egy szűk ház, az egész kis város
mint egy árchipelagus vár nyájas
zöldje közt a tenger akácfának.
Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
Ott a szőlőhegy, a tömzsi présház,
mely előtt ülve ha szertenéztem,
dallá ringott bennem kétség és láz
s amit láttam tejszín napsütésben,
mind hazám volt! Lenn az utca híven
nyúlt alattam, mint a futószőnyeg
és a dombsor hullámzott, mint szívem,
halkan hullva égig a mezőnek.

"Az ország, mappa szerint."

Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
Enyhe dombsor, lankatag magyar föld!
S az a róna túl már a nagy-alföld
szemhatártól, ahol a nap támad.
Röpülj, lelkem, röpüld át hazámat!
Szemhatártól-szemhatárig, s újra
merre emléked, a halk selyempók
vonja szálát, szállj a rónán túlra,
s át hol állnak a bolond sorompók:
és akármit ír a kard a rögre,
lankád mellől el ne bocsásd bérced:
ha hazád volt, az marad örökre;
senkisem bíró, csak ahogy érzed!

"Az igazi ország."

Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
Oly hazáról álmodtam én hajdan,
mely nem ismer se kardot, se vámot
s mint maga a lélek, oszthatatlan.
Álmodj, lelkem, álmodjad hazámat,
mely nem szorul fegyverre, se vértre,
mert nem holt rög, hanem élő lélek.
Galamb álom! s rókák rágtak érte;
odu-féltő kapzsi szenvedélyek.
Az én álmom sohse legyen róka!
Az én tanyám magassága védje!
Lelkem madár, tág egek lakója,
noha mindig visszajár fészkébe.

"Európa."

Röpülj, lelkem, röpüld túl hazámat!
Hogy röpültem egykor! Tornyok szálltak,
Montblanc süllyedt, narancsfák kináltak,
láttam népet, mordat és vidámat:
így találtam nagyobbik hazámat.
Rómát fiús tisztelettel jártam,
mintha őseim városa volna
és Avignon nevetett, mint Tolna,
vígan fürdött egyazon sugárban
és egy lélek font be néptől-népig
messze földrészt eleven hálóba:
egy lélek, egy ország végtül-végig
magát-tépő hazám: Európa.

"A glóbus."

Röpülj, lelkem, tágítsd még hazámat!
Mily kicsiny a Föld! Mily csöpp melegség
fészke a zord Űrben! Bús kerekség!
Szigete a tér Robinsonának!
Óh röpüld át kis csillaghazámat
s míg e hibbant Robinsonok bambán
ölik egymást, szigetük felejtik
és sohasem ér szemük a partig.
te a végső szirt fölé suhanván
a villanyos messzeségbe kémelj,
tán egy ismeretlen sugarat hoz,
amely úgy jön, dallal és reménnyel,
mint dús hajó vén Robinsonokhoz.

"Epilóg."

Mégis, lelkem, szeressed hazámat!
Nem neked való az űr hidegje!
Itt a glóbus, a meleg szigetke
s lélekágya szent Európának.
Soha el nem hagyhatod hazámat;
útjaidat akármerre bolygod,
egy országot hordozol magaddal,
veled jön egy makacs íz, egy halk dal
viszed, mint a kárhozott a poklot;
de halálig, mint ki bűn között él,
várja híven az Éden sugáros
türelme: úgy vár reád a város
és a kis ház, melyben megszülettél.

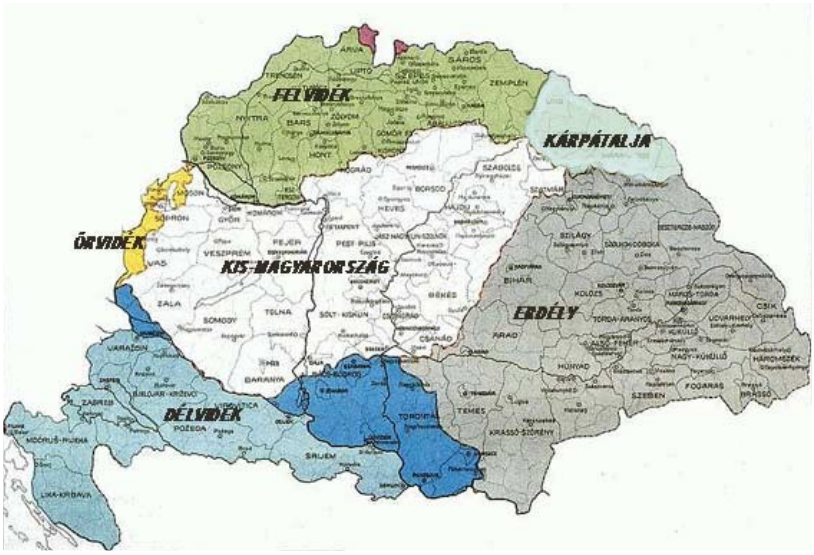

BABITS MIHÁLY

CSONKA-MAGYARORSZÁG

Bár lenne a hangom tiszta és éles, mint intő csengő-
ké!
A tiétek
zavaros, mint mocsarak habja! ti leborultatok az
Ércbálvány előtt!
döntsön az erőszak!
s döntött az Erőszak...
mi jogotok beszélni többé?
Nekem van rá jogom!
ti elhánytátok a Kiáltást: mint bolond a fegyverét!
nem
kiálthattok már:
én elkiálthatom:
Óh Igazság, te egyetlen kiáltás! egyetlen fegyver!
Jerikó
trombitája! szólj!
falak, omoljatok hangjaitól!
gerincek, borzadjatok! Európában! és Amerikában!
mert
borzasztó az Igazság a gerincekben!
mit érnek a ma-épített falak körülöttem?
ott borzad az Igazság a kövekben! ott ég a hegyek-
ben!
árad a vizekben!
Óh tiszta, éles trombita, zengj!
ne hallgass sohase!
egy napig se! egy óráig se! egy pillanatig se! mint
ahogy nem
hallgat a fájás az idegben, míg megvan a betegség...
nem hallgat a vonzás a kőben, hogy természetes
irányában essék...
nem hallgat a madár, míg fészkébe nem tér...
nem hallgat a folyó, míg tengerbe nem ér...
nem hallgat a szél,
míg él…

Nekem van rá jogom!
Én elkiálthatom:
"Igazság!"
Ti eldobtátok ezt a szót, mint bolond a
fegyverét, szegény testvéreim!
s csak gyenge izmotok maradt, csak puszta
kezetek, meztelen
mely bilincsekbe verve, ha üt, csak önmagát
ütheti esztelen
sem lázadni nem tud, sem meghajolni az
Ércbálvány előtt igazán -
de hát az Ércbálvány hazája lettél-e, hazám?
Van-e reményed abban?
a sötét utakban?
Nem! - Csak a napban!
mely éget a kövön és ragyog a patakban.
Ti azt mondtátok: Döntsön az erőszak!
s hangotok zavart most, mint mocsarak habja.
De én azt mondom: dönt majd az erős Nap!
Kitárom tiszta szavamat a Napra.

Ti eldobtátok a trombitát
de a trombita zeng tovább,
zeng, nem a ti kezetekben,
hanem a vízben, a hegyekben,
Erdélyben, Felvidéken,
az égen,
s bennem!
Én sohse mondtam: "Dönt majd az erőszak!" -
most mondhatom:
"Nem! Nem!"

The Treaty of Trianon

The **Treaty of Trianon** *(Trianoni békeszerződés)* was prepared at the Paris Peace Conference and was signed in the Grand Trianon Palace in Versailles on June 4, 1920. It formally ended World War I between most of the Allies of World War I and the Kingdom of Hungary. French diplomats played the major role in designing the treaty, with a mind to establishing French-led coalition of the newly formed nations. It regulated the status of the independent Hungarian state and defined its borders generally within the ceasefire lines established in Novem.–December 1918 and left Hungary as a landlocked state that included 93,073 square kilometres (35,936 sq mi), 28% of the 325,411 square kilometres (125,642 sq mi) that had constituted the pre-war Kingdom of Hungary (the Hungarian half of the Austro-Hungarian monarchy). The new Kingdom

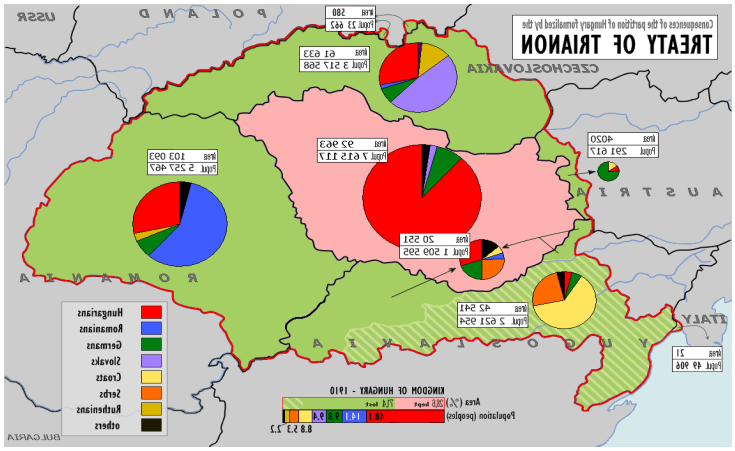

had a population of 7.6 million, 36% compared to the pre-war kingdom's population of 20.9 million. Though the areas that were allocated to neighbouring countries had a majority of non-Hungarians, in them lived 3.3 million Hungarians – 31% – who were now in a minority status. The treaty limited Hungary's army to 35,000 officers and men, and the Austro-Hungarian Navy ceased to exist. These decisions and their consequences has been the cause of deep resentment in Hungary ever since.

The principal beneficiaries were the Kingdom of Romania, the Czechoslovak Republic, the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes (later Yugoslavia), and the First Austrian Republic. One of the main elements of the treaty was the doctrine of "self-determination of peoples", and it was an attempt to give the non-Hungarians their own national states. In addition, Hungary had to pay war reparations to its neighbours. The treaty was dictated by the Allies rather than negotiated, and the Hungarians had no option but to accept its terms. The Hungarian delegation signed the treaty under protest, and agitation for its revision began immediately.

The current boundaries of Hungary are the same as those defined by the Treaty of Trianon, with some minor modifications until 1924 regarding the Hungarian-Austrian border and the notable exception of three villages that were transferred to Czechoslovakia in 1947.

Only one plebiscite was allowed about the disputed borders, which settled a small border dispute between Austria and Hungary in 1921, it was later known as the Sopron plebiscite. During the Sopron area plebiscite, the polling stations were supervised by British, French and Italian army officers.

(Wikipedia)

B.Tomos Hajnal

Ilyen egyszerű

A Fiú mindenkiből üzen,
de van aki agyilag
nulla, vagy született süket.

Ő szeliden szólítja emberét,
de a béka alól nem lehet
felérni szava értelmét.

Ha felemeli hangját, tűzoszlop nő,
ménköves égzengés, vagy egyszerűen
elfogy tüdőnkből a levegő.

B.Tomos Hajnal

It's that easy

The Son speaks from inside each man
but there are those
who are devoid of intellect or born deaf.

He gently calls his men,
But His words can't be understood,
By the ones stuck under a frog.

Were He to raise his voice, a pillar of fire would erupt,
a lightning studded thunderstorm,
or simply our lungs would run out

Fordította: Andrea Van Horn

SEBESTYÉN PÉTER

LÉTRA LENNI…

†Simpf János költő, paptanár (1951-1989) emlékére

Magas, égig érő. Melynek vad tölgyanyagát maga a Mester választotta és faragta, hogy sok vándor rajta egyre följebb lépdessen. Hogy eljusson a trónusig. S ha közben lábáról a létra fokára keni a sarat…[1] – az a létrának elégtétel, öröm.

Simpf tanár úr, rövid, alig 38 éves földi pályafutása alatt ilyen létra akart lenni. S ezért mindent meg is tett. Az érzékeny költői lélek mindvégig ott vibrált benne. Papként még inkább. 1970-től tanított magyar irodalmat a gyulafehérvári Kántoriskolában. Széleskörű, nagy ívű műveltségére, irodalmi tudására sokan felfigyeltek. Még a kommunista belügyesek is. S ezt ő tudta. Miközben teljes erőbedobással írt, olvasott, tanított, szolgált. Ugyanakkor kirándult, focizott is diákjaival. Szobája nemcsak gyóntatószoba volt, hanem a megértő beszélgetőtárs otthona.

Mindig felhívta a figyelmet a legújabb könyvre, amit pult alatt a város valamelyik könyvesboltjában kapható. Vagy leemelt roskadozó könyvespolcairól egyet, s azt mondta a felcsigázott diáknak: – na, ezt olvasd el. Így vált megrendítő, szinte lelki olvasmányommá az uruguayi öregfiúk rögbi csapatának légi katasztrófájáról írt regényes leírás is. (*Piers Paul Read: Életben maradtak, Európa, 1974, Bp.*) E könyv etikai kérdéseit később még a teológia morális óráin is boncolgattuk.

De Simpf tanár úr szívesen töltött a katonaság előtt álló fiúknak egy pohár kisüstit, finom szivarral kínált, és hossza-san elbeszélgethettünk vele kamaszkorról, irodalomról, lelkiekről. Szívvel, tűzzel tanított. Barátként kezelt. Nála szégyen volt 9-est kapni. Még a vizsgán is úgy kérdezett, hogy kihozza belőled azt is, amit nem tanultál meg. A jegyadásnál fölfelé, tízesre kerekített. Sziporkázó elméje mindig friss újdonsággal lepett meg. Farsangi előadásokra készülőben csak úgy, csuklóból írta a humoros jeleneteket, belecsempészve a furfangos székely észjárást, vagy épp a cigányok mentalitását. Amikor a focipályán a két osztály rúgta a bőrt, Marton tanár úr bosszújára, – aki a mi osztályfőnökünk volt, s az enyémre is, hisz a kapuban álltam – olyan gólt csavart bal lábbal szögletből, hogy csak ámultunk.

Költői lelke elsősorban a versírásban öltött testet. Annyira, hogy verseit akkor már „szamizdatként” rejtegettük, titokban sokszorosítottuk, adtuk tovább egymásnak, és szavaltuk. Például Tölgyesi Lacika az 1986 adventjére írt friss versét.

Irodalomórái élményszámba mentek. Olyan lényeges, érdekes dolgokat, összefüggéseket tudtunk meg költőkről, írókról, amit könyvben hiába kerestünk volna. (Ma sem található a világhálón sem). Verseinek könnyedsége, zeneisége, emelkedettsége minket is magával ragadott. Nem csoda, hogy nagy egyházi zeneszerzőnket, Boros Valért is az ő egyik verse inspirálta, amelyhez egy letisztult, magyaros, pentaton ereszkedésű, gregoriános könnyedséggel énekelhető, vidám, életigenlő éneket komponált (*Zengje föld és zengje ég...*); és amelyet akárhányszor éneklünk most is, a húsvéti időben, mindig Simpf Jánost, a hiteles pedagógust, a lelki barátot, a jó embert juttatja eszembe. De gondolom, így van ezzel a mi egész papi nemzedékünk.

A tanár úr arcán, a pirospozsgás ragyogás mögött mindig ott bujkált valami sejtelmes fájdalom. Melankólia. Elejtett szavaiból néha annyit értettünk, hogy sokat szenved. A szorítástól. Hogy többre vágyik. Magyarként is fáj a lelke, s nincs kinek elmondania. Befelé szenvedett, akkoriban a falaknak (is) füle volt. A lehallgató készülékekről mit sem tudtunk, csak annyit, hogy egyeseket időnként hívogatnak. Beszélgetésre.

A tanár úr jegyzetei (*Költőink hite, Költőink Isten-élménye a magyar és világirodalomban, Mária-költészetünk*) úgy menekültek meg, hogy Ft. Pálfi Géza tanár és P. Gurzó Anaklét OFM spirituális vállalta azt, hogy hivatalos tantervben szerepeljenek az aszkétika-misztika segédanyagaként.

Keserű őrlődései – amit kifelé nem mutatott – lassan menekülésre kényszerítették. Előremenekült az Örök Mesterhez. Aztán egy szép májusi reggelen diákjai halva találták. Így legalább nem szedhették szét a földi farkasok…

Érzékeny lelke olyan misztikus mélységekben és magasságokban szárnyalt, amelyről csak azok kaphatnak ízelítőt, akik verseit átimádkozott, Istentől „megsebezett” életszilánkokként olvassák, és hagyják, hogy hasson befelé. A túlcsorduló Isten-szeretet tette őt érzékennyé az emberi bajokra, a lét nagy kérdéseire, s ezért tudott ilyen gyermeki szent naivitással, empátiával fordulni tanítványai, paptestvérei, volt hívei felé is.

Emlékére, s egyúttal anyáknapi köszöntőként, hadd álljon itt egyik kedvenc versem tőle, amit a Szűzanyához címzett:

Egyszerű szavak a Szűzanyához

Mária,
Anyám!
Én már annyi nőnek
mondtam
szépen csengő bókot;
S Hozzád nem volt eddig
még egy meleg szavam.

Mária,
Anyám!
Én annyi nő után

fordulok meg
naponta az utcán;
s Feléd oly ritkán
emelem szemem.

Mária,
Anyám!
Én már nagyon sok nőt
csókoltam meg eddig;
és még sosem vágytam
ruhád megcsókolni.

Mária,
Anyám!
Én elsírom magam
mindig, ha valahol
szomorú nőt látok;
de még sosem sírtam
Veled a Golgotán.

Mária,
Anyám!
Én olyan sok nőnek
vittem már virágot,
Csillagkoszorút;
de Te valahogyan
mindig kimaradtál.

Ajkamon most után
botorkál a szó,
de talán meghallod
s felemelsz magadhoz;
engem, fáradt fiad:
Mária!
Anyám!

(1973)

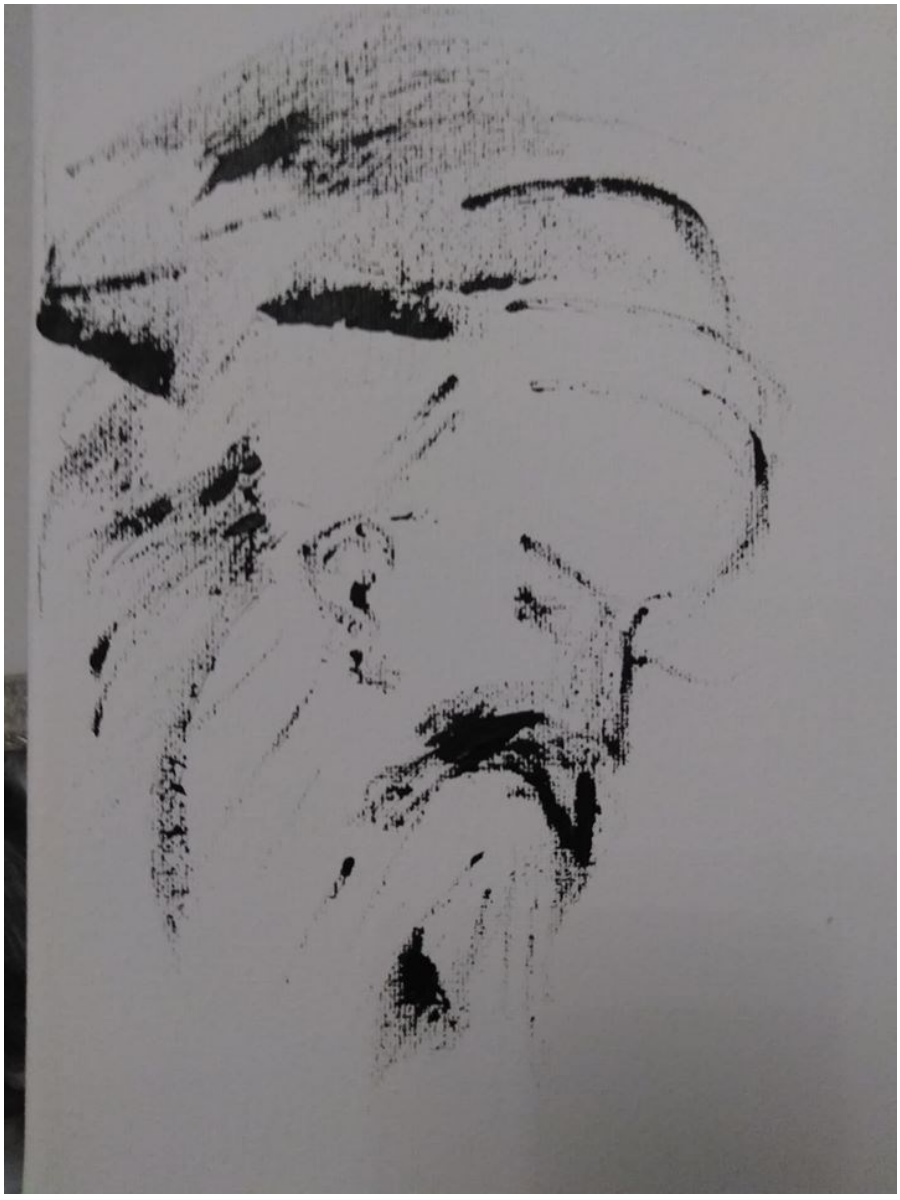

Zsigmond Aranka alkotásai

Simpf atya jövő évben, 2021 februárjának végén lenne hetven éves. Méltatlanul elfelejtett irodalmi munkássága továbbra is feltárásra vár. Legalább jegyzeteit jó lenne hivatalosan, könyvként is megjelentetni.
Azt hiszem, miként az egyetemes magyar katolikus költészetben Sík Sándor, Pilinszky János, Mécs László, vagy Dsida Jenő alakja megkerülhetetlen, erdélyi magyar katolikusokként is büszkék lehetünk Simpf János életművére. Spirituális lírája a legnagyobbakéval mérhető. Legyünk hálásak érte Istennek.

romkat.ro, 2020. április 30.

VÁRNAI ZSENI

MAMA

Halott anyámról álmodtam az éjjel,
mióta meghalt, sokszor visszatér,
meglátogat éjjel, ha mélyen alszom,
bárhol vagyok, ő mindenütt elér.
Tudom, hogy meghalt, álmomban ha látom.,
és mégis úgy jön, mintha élne még,
s azt is tudom, hogy ébredésem percén
elhalványítja őt a messzeség.
Sohasem szól, csak mosolyogva néz rám,
mintha nem volna többé már szava,
s csak bólogat, mikor fölsír belőlem :
- bocsáss meg nékem, bocsáss meg, Mama!

Sokat vétettem ellened, míg éltél,
nehéz adósság nyomja lelkemet,
nem tudtalak oly végtelen szeretni,
mint te szerettél, Mama, engemet.
Egész szívem szülötteimnek adtam,
amint te tetted, ó, szegény Mama,
s hidd el, majd ők ezerszer visszaadják,
amit néked vétettem valaha.
Te értem, én meg őérettük éltem,
ők meg majd másért, bocsáss meg nekem,
én is előre megbocsátom nékik,
amit majd ők vétkeznek ellenem.

ÉDESANYÁNK HALÁLÁNAK ÉVFORDULÓJÁRA...

Hetek óta nem osztott egyetlen üzlet sem tojást. Már-már úgy tűnt, hogy az erdélyi tyúkok nem hajlandók többé tojni. Nem is lenne csoda, hiszen a majorságnak sem tud a nép enni adni. De az ember fia is éhen pusztul, ha így haladunk.

Irénke hatvanéves asszony volt, sok nehézséget megért, de még mindig ő tartotta a fiatalokban a lelket. Az biztos, hogy életbölcsessége aranyat ért – különösen ezen a kegyetlen télen, amikor mindenki csak az egérutak után kutatott, hogy legalább a gyerekeit mentse. „Egyik borzalom a másikat követi, hol az alultápláltság, hol a fagy, hol meg a sötétség szedi a maga áldozatait. Állattá kell válni, hogy bírni tudd ezt a központilag megszervezett haláltábori állapotot. Jaj, Uramisten, csak nehogy elszóljam magam, mert a gyerekek bármelyik pillanatban készek lennének belerohanni valamibe, amit aztán csak sajnálni lehet.”

Így morfondírozott magában a szabad ég alatt 1987. február 5- én, 28 °C fokos hidegben, éjjel 2 órakor. Már éjfélkor kiállt, mert az biztos, hogy reggel nyitáskor tojást osztanak a piaci élelmiszerboltban. Nem volt éppen első, de úgy tizedik. Hozta magával a kis széket, hogy ha nagyon elfárad, ráereszkedjék, de túlságosan hideg volt ahhoz, hogy ülni tudjon az ember. Inkább egyik lábáról állt a másikra, összeveverte a csizmáját. A többiek is ezt tették. Beszélgetni nem nagyon tanácsos sorbanálláskor, mert sok besúgó van itt. Általában azok a hangadók, szidják a rendszert, aztán az ember észre sem veszi, hogy valaki nyomtalanul eltűnik az életből. Fiatal szomszédasszonyával váltott néha szót, elég közömbös dolgokról. Szerette Terkát, tanárnő, három gyereke van és egy durva, haszontalan férje. Lám, most is: ő alszik, a felesége az éjszakát a sorban tölti, reggel innen megy az iskolába. Nyitásra megjön az idősebbik fia, Márton, és beáll az anyja helyébe...

Az üzlet reggel 8-kor nyitott. A hidegtől meggémberedett, elkékült ajkú vásárlók benyomultak a helyiségbe, ám sokan rekedtek az ajtón kívül. Ahogy kijön egy, majd bemegy egy másik. Kialakult rutin szerint.

Irénke maga előtt tartotta Terka fiát. Amikor a gyerekre került a sor, a kiszolgáló kiszámolta a tíz darab tojást, és várta, hogy a fiú berakja egy bevásárló szatyorba. Márton korosztályára jellemző ügyetlenséggel kezelte a tojásokat, Irénke odanyúlt, és segített neki. Márton után ő következett.

Az elárusító hűvös hangon szólt:

– Ki a következő?

– Én lennék – válaszolta az asszony.

– Maga már megkapta – volt a nyers válasz. Irénke megijedt.

– Dehogy kaptam meg, csak a szomszédom gyerekének segítettem, nehogy összepotyolja a tojásokat. Fiúgyermek, még ügyetlen, az anyja egész éjjel itt állt a sorban, kár lenne a tojásokért – magyarázkodott.

– Álljon ki a sorból, megértette? – förmedt rá a kereskedő, aki már az Irénke után állót szolgálta ki. – Nem látja, hányan várakoznak itt? Maga mindenkit fenntart, azonkívül, hogy hazudik. Ha valaki csalni próbál, legalább szó nélkül húzza el a csíkot, ha rajtafogják!

– De kérem, én egész éjjel sorban álltam, a gyermek a saját családjának az adagját vette ki... Segélykérőn nézett azokra, akikkel az éjszakát a sorban töltötte, de mindenkinek az arcán részvétlen közönyt látott.

– A gyermeket megfizette, hogy álljon magának, mert dupla adagot akar. Szégyellje magát, és most kifelé, mert nincs időm pofázni!

A tömeg kezdett zúgolódni. Megjegyzések hangzottak, durva szavak röppentek a levegőben, Irénkét meg is lökték párszor. - Mindenkinek kedves az ideje, elég legyen az okvetetlenkedésből, engedje, hogy haladjon a sor.

Irénke kivergődött az ajtón. A kívülállók kérdezgették, hogy még mindig csak tíz darabot osztanak-e, nem emelték fel az adagot húszra, esetleg tizenötre? Az asszony csak intett a fejével, hogy nem. Amikor kiért az útra, feltört torkából a zokogás. Hangosan sírt hazáig. Szerencsére nem hallotta senki, mert a Nemere is vadult fújt, és a szél hangjába belefagyott Irénke fájdalma.

Dancs Rózsa

TRIANON NEM MÚLT EL

Már a csapból is folyik, mondják egyesek a hazai sajtó és a közbeszéd nyomán. Tele van vele a padlás, mondják mások. Én pedig azt mondom talán sokakkal együtt, hogy hadd folyjon, és legyen csak tele. Magam harmadszor írok e témában az utóbbi hónapokban, és örülnék, ha minél többen ezt tennék mostanában, a 100. évfordulón. Mert a múltat nem („végképp") eltörölni kell, hanem emlékezni rá. Nem utolsó sorban azért, mert a történelem forgandó és egyszer olyat is hozhat, amit ma elképzelni sem tudunk vagy merünk, (néhány fantasztának tartott ábrándozó kivételével). De legalább ne legyünk fölkészületlenek.

Az unott lemondást, az ignoranciát, vagy a meggyőződéses pesszimizmust többen magyarázni vagy indokolni is próbálják: száz évvel ezelőtt történt, tehát régen elmúlt, kit érdekel ez ma már, mit törődünk vele? Vagy: egyesek még mindig a régmúlt eseményein rágódnak, egy rég nem létező és soha vissza nem térő ország után sóvárogva nosztalgiáznak. Ez nem csak érdektelenséget, hazafiatlanságot és a bajban lévők iránti érzéketlenséget tükröz, bár az sem válik dicséretére egyetlen magyar embernek sem. De vétkes tudatlanságot is, azt a fajtát, aminek következtében néhányszor már majdnem kiírtuk magunkat a történelemből.

Mert micsoda tudatlanság Trianont régmúltnak és elmúltnak vélni, miközben minden nap és minden órában sújtja a magyarságot, különösen a határon túl élőket! Aki valaha járt Erdélyben, nyitott szemmel, nyitott füllel és legalább minimális magyarságtudattal, és visszatérve nem Oradeáról, vagy Tirgu Muresről beszél, az legalábbis sejt valamit abból, hogy mit szenvedett a magyarság néhány év kivételével egy évszázadon keresztül és szenved a mai napig. Mert az anyaországban úgy látszik lehet mindent elfelejteni, (a felejtést sokáig nem csak bátorította, hanem meg is követelte a poli-tika), de a határok túlsó oldalán sohasem lehetett felejteni.

És hogy ez így van, azt sem szabad elfelejteni. Fiatal koromban, Erdély-járóként már a határon megtapasztalhattuk, hogy a felejtés legföljebb ábránd, mert Trianon nem is Erdélyben, hanem már a magyar-román határon kezdődött, és akik nem riadtak vissza, hanem újra és újra, esetleg rendszeresen megkíséreltek átjutni, azok, megtanulhatták, hogy milyen a velünk élő történelem. Nem volna könnyű ezt elmagyarázni a mai fiataloknak; elég legyen itt hozzá, hogy a hosszú és idegtépő várakoztatás, majd az autó átkutatása volt a legkevesebb. A határőrök durvák voltak és gyakran fenyegetve néha ordítozva igyekeztek nemcsak megfélemlíteni vagy megalázni a magyarországi utast, hanem egyúttal el is tántorítani a legközelebbi úttól. Ennek a leghatásosabb módja persze az volt, hogy nemcsak ellenségként viselkedtek, hanem egyszerűen el is vették az embertől, amit ajándékként akart átvinni és nekik nem tetszett. Kávé, élelmiszer, „betű": biblia, egyéb könyvek és kiadványok. Utóbbiakat többnyire csak szerencsével lehetett átcsempészni.

Bent, Erdélyben, ha a szörnyű utak miatti tengelytörés nélkül és a rendőrségi vegzálás ellenére sikerült elérni az úticélunkat, megtudhattuk, hogy mit jelent nélkülözni, sok esetben egy életre, és félelemben élni. Mert a magyar, különösen az értelmiségi, aki a román hatalommal akár a legkisebb mértékben összekülönbözött, az még a büntetése letöltése után is a megtorlástól és a bosszútól való állandó félelemben és szellemi elnyomásban töltötte az életét. Elhagyni Romániát pedig sokáig csak nagyon nehezen és kivételesen lehetett. Anyaországiakkal tartott kapcsolataikat folyamatosan megfigyelték. Volt, akinek találkozni is veszélyes volt velünk és minket is szorosan ellenőriztek. Volt, akivel csak Szilveszter éjjelén találkozhattunk titokban, amikor kisebb volt a lebukás veszélye, mert olyankor a rendőrök lazábbak és többnyire kevésbé józanok voltak, könnyebb volt kikerülni a figyelmüket. Néha az is segített, hogy a hatalom nem mindig tudta, mit csinál a jobbkéz, és mit csinál a bal.

Egyszer egy Ceausescu (fiataloknak: a román diktátor) elnyomó és magyarellenes atrocitásait bíráló politikus titkos iratait hoztuk Magyarországra.

Ez akkor főbenjáró bűn volt és tudtuk, hogy ha elkapnak, akkor nagy a baj. Tél volt, az út jeges, Marosludas alatt egy nagy kanyarban megcsúsztunk, két pördülés után az árokba borultunk, én elvesztettem az eszméletemet. Amikor magamhoz térve megláttam a kocsi utasterében, hogy a korábban gondosan elrejtett papírok elszabadultak és szanaszét szóródtak, először nem azt néztem, megvan-e kezem-lábam, hanem rémülten arra gondoltam: na, most lebuktunk. De amikor megérkezett a rendőri „segítség", nem érdekelte őket a sok papír, ellenben jól megbüntettek bennünket, mivelhogy „nem az útviszonyoknak megfelelően közlekedtünk."

**

Az eltelt évszázad során, különösen a második felében, főként pedig a legutóbbi évtizedekben (részben a rendszerváltozások előidézte szabad mozgással összefüggésben) drasztikusan csökkent és továbbra is csökken a magyarság létszáma az összes elszakított területen – a megmaradt országban is, mint tudjuk, bár csak részben hasonló okok miatt. Valóban döbbenetes és elkeserítő a fogyás, elsősorban a nagyobb városokban.

Gyerekkoromban Marosvásárhelyen például szinte egyáltalán nem voltak románok, de Kolozsvárott is alig, az ötvenes években még nem sokkal többen tíz százaléknál,

TRIANON 1920

mára pedig majdhogy-nem megfordultak az arányok: a Türr István utcában egyik kitűnő tudósunk lakóhelyén talán egyetlen román család élt, mára talán egy vagy két magyar. Ilyesmi nem fordulhat elő természetes úton. A valaha színmagyar Vásárhelyen pedig a közelmúltban veszett el a magyar többség. De hasonlóan brutális változások mentek végbe a többi nagyvárosban, Kassán, Nagyváradon, vagy éppen Szabadkán is, a sor folytatható. Mindezek alapján nem csoda, hogy egyesek utóvédharcról beszélnek az elszakított magyarság megvédésére tett erőfeszítéseink nyomán.

A Nemzeti Összetartozás Évében, Trianon 100. évfordulójára Toronto szerte és Niagara Falls-on is együtt emlékeztünk, valamint elültetésre kerültek a nemzeti összetartozást szimbolizáló fákat, amik gyökerükön keresztül az erdetet, termésük a megújulást, magjuk pedig a megmaradást jelképezik. Magyarok vagyunk, összetartozunk!

CONSULATE GENERAL OF HUNGARY IN TORONTO/ MAGYARORSZÁG TORONTÓI FŐKONZULÁTUSA

És mégis, láss csodát! A száz éve tartó körkörös magyargyűlölet és elnyomás után (plusz asszimiláció, be- és kitelepítések, erőszakos iparosítás stb.) amikor ellenségeink szándéka szerint már nem is nagyon lenne szabad létezni magyaroknak az elszakított területeken, nos, még mindig ott vagyunk, legalább felerészben az eredeti állapothoz képest, és még mindig többséget alkotunk: pontos számítások ugyan nincsenek és különben is állandóan változnak az etnikai arányok, de összességében valószínűleg még mindig mi vagyunk a legszámosabb nemzet a Kárpát-medencében. Ha ezt mostantól tartani tudjuk, nem utolsó sorban a kormány erőfeszítéseinek köszönhetően, pozitiv irányban tudunk elmozdulni és akkor reménykedhetünk a magyarság jövőjét illetően a Kárpát-medencében.

Budapest, 2020 február

PORDÁNY LÁSZLÓ külügyi tanácsadó, Nemzeti Fórum, ny. Nagykövet

A Budapest Parkban emlékeznek a torontói magyarok

Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus

I.
Vagy félezernyi dalt megírtam
s e szót: magyar,
még le nem írtam.
Csábított minden idegen bozót,
minden szerelmet bujtató liget.
Ó, mily hályog borult szememre,
hogy meg nem láttalak,
te elhagyott, te bús, kopár sziget,
magyar sziget a népek Óceánján!
Mily ólom ömlött álmodó fülembe,
hogy nem hatolt belé
a vad hullámverés morzsoló harsogása,
a morzsolódó kis sziget keserű mormogása.
Jaj, mindenből csak vád fakad:
miért kímélted az erőt,
miért kímélted válladat,
miért nem vertél sziklatöltést,
erős, nagy védőgátakat?
Elhagytam koldus, tékozló apámat
s aranyat ástam, én gonosz fiú!
Mily szent vagy te, koldusság
s te sárarany, te szépség, mily hiú!
Koldusapám visszafogadsz-e,
bedőlt viskódban helyet adsz-e,
ha most lábadhoz borulok
s eléd öntöm minden dalom
s férges rongyaid csókkal illetem
s üszkös sebeid tisztára nyalom?
Nagy, éjsötét átkot mondok magamra,
verset, mely nem zenél,
csak felhörög,
eget-nyitó, poklot-nyitó
átkot, hogy zúgjon, mint a szél,
bőgjön, mint megtépett-szakállú vén zsidó
zsoltáros jajgatása
Babylon vizeinél:
Epévé változzék a víz, mit lenyelek,
ha téged elfelejtelek!
Nyelvemen izzó vasszeget
üssenek át,
mikor nem téged emleget!
Húnyjon ki két szemem világa,
mikor nem rád tekint,
népem, te szent, te kárhozott, te drága!

II.
Ó, én tudom, hogy mi a nagyszerű,
a minden embert megsimogató
tág mozdulat,
az élet s halál titkát kutató,
bölcsen nemes, szép, görög hangulat.
A hűssel bíztató, közös és tiszta tó,
a szabadság, mely minden tengerekben
sikongva úszik, ujjong és mulat!
Kezem gyümölcsöt
minden fáról szedett.
Nyolc nemzet nyelvén szóltam életemben
és minden fajták lelke fürdetett.
S most mégis, mégis áruló vagyok,
a minden-eszme sajgó árulója,
most mégis bősz barlanglakó vagyok,
vonító vad, ki vackát félti, ója,
vadállat, tíz köröm
és csattogó agyar
s ki eddig mondtam: ember! –,
most azt mondom: magyar!
És háromszor kiáltom
és holtomig kiáltom:
magyar, magyar, magyar!
A nagy gyümölcsös fájáról szakadt
almából minden nép fia ehet,
de nékem nem szabad,
de nékem nem lehet.
Dalolhat bárki édes szavakat
és búghat lágyan, mint a lehelet
s bízvást nyugodhatik, hol várja pad,
s ha kedve támad, bárhová mehet,
de nékem nem szabad,
de nékem nem lehet.
Bűn a mosolygó pillanat, mit lelkem elhenyél,
szívszakadásig így kell énekelnem
Babylon vizeinél:
Epévé változzék a víz, mit lenyelek,
ha téged elfelejtelek!
Nyelvemen izzó vasszeget
üssenek át,
mikor nem téged emleget!
Húnyjon ki két szemem világa,
mikor nem rád tekint,
népem, te szent, te kárhozott, te drága!

III.
Firenze képei, holland virágok,
zöld tengerek halk, álmos loccsanása,
ájultató gyönyörüségek,
Páris tüze, Velence csillogása,
még lelkemet is lehúnyom,
bezárom, hogy ne lássa.
Ha atomokra bomlik is,
miattuk minden sejtem,
ha arcom kékre torzul is,
mind, mind, mind elfelejtem!
Hajam csapzottra borzolom,

mint gubancos csepűt és szürke kócot
és gőggel viselem
fajtám egyenruháját:
a foltozott darócot.
Mert annak fia vagyok én,
ki a küszöbre téve,
a külső sötétségre vettetett,
kit vernek ezer éve,
kit nem fogad magába soha a béke réve!
Bolyongásom pusztáin,
a végtelen nagy éjen
csak az ő szive fénylik,
ő a rögeszmém, végső szenvedélyem,
ráfonódom, rajta kuszom
fölfelé, mint szőlőkarón a kacs.
Mogorva lettem,
kemény, sötét és szótlan és makacs.
Vér csurgott rám és nem tudom lemosni.
Jajt hallottam és nem tudom feledni.
A holtakat nem tudom eltemetni.
Egy eszelős dal lett az utitársam,
rekedt dal, nem zenél,
csak hörög, mint a szél,
zúg, mint vihartólráncigált fák
Babylon vizeinél:
Epévé változzék a víz, mit lenyelek,
ha téged elfelejtelek!
Nyelvemen izzó vasszeget
üssenek át,
mikor nem téged emleget!
Húnyjon ki két szemem világa,
mikor nem rád tekint,
népem, te szent, te kárhozott, te drága!

IV.
Mit nékem most a Dante terzinái
s hogy Goethe lelke mit hogyan fogant,
mikor tetszhalott véreimre
hull már a föld és dübörög a hant,
mikor a bús kor harsonája
falakat dönt és lelket ingat,
mikor felejtett, ősi szóra
kell megtanítni fiainkat,
mikor rémít a falvak csendje
s elönt a semmi árja minket
és szülni kell és nemzeni
s magunk képére kalapálni
vánnyadt gyermekeinket!
Mit bánom én a történelmet
s hogy egykoron mi volt!
Lehetsz-e bölcs, lehetsz-e költő,
mikor anyád sikolt?!
Európa, én nagy mesterem,
lámcsak mivé lett fogadott fiad!
Mily korcsbeszédű, hitvány,
elvetemült és tagadó tanítvány.
Addig paskolta áztatott kötél,
míg megszökött és elriadt.
Fáj a földnek és fáj a napnak
s a mindenségnek fáj dalom,
de aki nem volt még magyar,
nem tudja, mi a fájdalom!
Vallom, hogy minden fegyver jogtalan,
a szelíd Isten könnyezett s úgy tanította ezt,
ám annak a kezében, kit fegyver szorongat,
a fegyver megdicsőül és ragyogni kezd.
Ezért nem is hányódom már magamban,
vallom, hogy igazam nincs
és mégis igazam van
és mától fogva énnekem
örökre ez az énekem:
Epévé változzék a víz, mit lenyelek,
ha téged elfelejtelek!
Nyelvemen izzó vasszeget
üssenek át,
mikor nem téged emleget!
Húnyjon ki két szemem világa,
mikor nem rád tekint,
népem, te szent, te kárhozott, te drága!

V.
Idegen-vérű és beszédű
kenyeres jópajtásaim,
kikkel együtt bolyongtam az emberiség ligetét,
kiket szerettem,
s kik szerettétek lágy szivem
nyitott és éneklő sebét,
nekem is fáj, higyjétek el,
hogy zord a szóm és homlokom setét.
Nekem is fáj, hogy búcsuzom,
mert immár más utakra kell mennem,
de így zeng most a trónjavesztett
magyar Isten parancsa bennem
s én nem tagadhatom meg Őt,
mikor beteg és reszkető és nincs többé hatalma,
mikor palástja cafatos és fekvőhelye szalma.
Nincs más testvérem, csak magyar.
Ha virrasztok, miatta állok poszton,
csak tőle kérek kenyeret
s csak ő, kivel a kenyeret megosztom.
Sok tévelygés és sok kanyar
után jutottam el ide:
ha bűnös is, magyar
s ha tolvaj is, magyar
s ha gyilkos is, magyar,
itt nincsen alku, nincsen semmi „de”.
Gyűlöletes, ki ünneplő ruháját
s virágos lelkét fitogtatva henceg, –

AZ ÉLETÜNK ÚJSÁG PÁLYÁZATI FELHÍVÁSAI

Az 52. évfolyamában járó Életünk újság, az európai magyar katolikusok havilapja életében nagy változások következtek be az idei esztendőtől, kiadóváltás révén új fejezet nyílt a nagy múltú kiadvány történetében. Ennek jelei a lap arculatán, tartalmi felépítésében és a szerkesztőség személyi összetételében is megmutatkoznak, ám különösen is szembetűnőek az online térben, most először ugyanis létrejött és azóta is nagy aktivitást mutat az újság honlapja (eletunk.net) és közösségi oldala is (facebook.com/eletunkujsag). Közönségtalálkozók, lapbemutatóestek, előfizetési akciók révén népszerűsítik a nyugati diaszpóra egyetlen magyar nyelvű katolikus kiadványát és a Nemzeti Összetartozás Évében megkezdődött a lap Kárpát-medencébe való bevezetése is. De nem ez a lap egyetlen kapcsolódása az idei centenáriumi esztendőhöz – a Nemzeti Összetartozás Évéhez kapcsolódóan az Életünk –

Az európai magyar katolikusok lapja a budapesti Magyarság Házával közösen tíz programelemből álló kezdeményezéscsomagot valósít meg, amelynek részeként három főkategóriában pályázatot is hirdet, az alábbiak szerint:

Reményik Sándor 130

- Mivel járult hozzá a 130 éve született Reményik Sándor a nemzeti összetartozásunkhoz?
- Válasszon az alábbi lehetőségek közül:
- Fejtse ki a választ írásban, legfeljebb 20 ezer karakternyi terjedelemben.
- Készítsen rajzolt vagy festett illusztrációt egy tetszés szerint kiválasztott Reményik Sándor-vershez.
- Zenésítsen meg egy tetszés szerint kiválasztott Reményik Sándor-verset.

Majláth Gusztáv Károly 80

- Mivel járult hozzá a 80 éve elhunyt Gróf Majláth Gusztáv Károly püspök a nemzeti összetartozásunkhoz?
- Válasszon az alábbi lehetőségek közül:
- Fejtse ki a választ írásban, legfeljebb 20 ezer karakternyi terjedelemben.
- Fejtse ki a választ élőszóban, max. 10 perces videófelvételen. (Forrásirodalomként ajánljuk Bíró Vencel Székhelyi Gr. Mailáth G. Károly című könyvét, amely elérhető: www.mek.oszk.hu/10100/10198/10198.pdf)

Összetartozunk 100

- Hogyan éli meg az Ön közössége a nemzeti összetartozást és miként emlékezik meg idén a Nemzeti - Összetartozás Évéről?
- Válasszon az alábbi lehetőségek közül:
- Készítsen erről szöveges beszámolót, legfeljebb 10 ezer karakternyi terjedelemben.
- Készítsen erről max. 5 perces videóbeszámolót.

Pályázni egyénileg és csoportosan is lehet. Korosztályi megkötés nincs.
A pályamunkákat folyamatosan várjuk a palyazat@eletunk.net e-mailcímre (végső határidő: 2020. október 31.).

A pályaműveket – a pályázó hozzájárulása esetén – közzétesszük honlapunkon (www.eletunk.net).

Az elbírálást szerkesztőségünk tagjai és felkért szakemberek végzik. Eredményt 2020 decemberében hirdetünk.
Az értékelhető pályázatok beküldőit köszönetajándékkal jutalmazzuk.

Főkategóriánkénti fődíj: Ajándékcsomag (minimum 30 ezer forint értékben) és a nyertes pályázó közössége – iskolai, plébániai, cserkész- stb. – részére Összetartozunk címmel zenés-irodalmi est, neves előadóművészek közreműködésével (minimum 200 ezer forint értékben).
Várja a jelentkezéseket és sikeres pályázást kíván az **Életünk** szerkesztősége

Magyarország Ottawai Nagykövetsége a Magyar Diaszpóra Tanács kanadai képviselőivel, a Kanadában működő magyar szervezetek vezetőivel, illetve a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságával együttműködve indítja el a Nemzeti Összetartozás Fája programot. A Nemzeti Összetartozás Fáját a nagykövetség munkatársai 2020. június 4-én a Nemzeti Összetartozás Napján ültették el a külképviseletünk kertjében.

A Nemzeti Összetartozás Fáját elültető közösségek részére nagykövetségünk egy emlékplakettet adományozott, amely a gyökeret vert fa mellett összetartozásunkat és közös múltunkat is szimbolizálja.

LŐRINCZ ILDIKÓ

ZSIGMOND ARANKA VIZUÁLIS EPOSZOKAT KÖLT

Zsigmond Aranka textil- és festőművész, grafikus, művészpedagógus Székelyudvarhelyen utoljára 1973-ban állított ki a helyi művelődési házban, azóta több generáció is felnőtt, akiknek nem volt alkalma látni alkotásait, ezért egy rövid bemutatással kezdeném.

A nagybaconi születésű művész 1967-ben érettségizett a marosvásárhelyi Zene- és Képzőművészeti Líceumban Piskolti Gábor, Nagy Pál és Bordy András tanítványaként, majd 1967–1973 között a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola textil szakos hallgatója volt Szentimrei Judit, Bene József, Doina Hordovan irányításával. Ugyanakkor Borghida István művészettörténész, Bretter György filozófus és Földes László esztéta órái kiteljesítették világnézetét, ráadásul Kolozsvár zenei és irodalmi élete is olyan tág horizontot biztosított, amire megalapozhatta későbbi művészetét.

Ezt követően Székelyudvarhelyen a Művészeti Általános Iskolát választotta tanárként, mellette 1981-től a tanítóképzőben a tanítójelölteknek rajzmódszertant is tanított a magyar és román osztályokban.

1985-ben a magyarországi Székesfehérvárra költözött, ahol művésztanárként tanított és alkotott, 1986-ban debütált a kaposvári Dunántúli Tárlaton három falikárpittal, alapító tagja volt a Fehérvári Művészek Társaságának, tagja a Magyar Országos Képzőművészeti Szövetségnek, alkotásaival folyamatosan jelentkezett egyéni és csoportos kiállításokon, számos felkérésnek tett eleget. Szövésen kívül montázzsal, monotípiával, tusrajzzal, festéssel, textilzászló varrással, akrillal dolgozott, Agárdon egy gimnázium falán egy 15 négyzetméteres festményét őrzik.

14 és fél évet New Yorkban élt és dolgozott Napóleon-kori és antik szőnyegek restaurálásával, ahol élete legnagyobb művészi élményei érték, ugyanott számos szakmai elismerést, megbecsülést kapott. Tanítványai kérésére még visszatért Székesfehérvárra, a tanév végén újból New Yorkban landolt. Vágya az volt, hogy időskorát Erdélyben töltse, ami úgy tűnik, megvalósult: 2019-től Székelyudvarhelyen él, ide hozta haza élete munkásságát, elismeréseit és alkotókedvét, hiszen most is éppoly szorgalommal alkot, mint pályája során mindvégig.

Az 1973-as tárlat óta eltelt időszakban számos kiállítása volt Erdély-szerte, majd 1985 után Székesfehérváron és Magyarország más településein járt alkotótelepekre, majd amerikai tartózkodása idején is folyamatosan jelen volt a New York-i csoportos művészeti seregszemléken, illetve az ottani Fészek klubban egyéni tárlata volt.

Iskolaévei kapcsán nagy lelkesedéssel beszél Nagy Pálról, akitől a legtöbbet tanult a szakmában, ő adott a legtöbbet, személye, egyénisége, tudása, türelme irányadó volt a marosvásárhelyi Művészeti Líceumban tanulók számára. Aranka saját bevallása szerint Nagy Páltól emberséget, tisztességet és szorgalmat tanult, felüdülés volt járni az ő óráira, ahol tudást és lelket egyszerre kaptak, ugyanakkor megtanulták a könnyed, görcsmentes komponálást, a színek használatát és a mondanivaló megfogalmazását. Az ő útját követte egész pedagógusi pályája során. Mindig olyan tanár szeretett volna lenni, mint Nagy Pál, ami kétségtelenül sikerült is, Zsigmond Aranka hosszú oktatással eltöltött évei során számos technikában nyújtott rálátást, ugyanakkor tudást és lelket adott át. Tanítványai mind a mai napig visszatérnek hozzá, elismeréssel vallanak róla.Szorgalmas diák volt az egyetemi évek alatt is, ahol jelesre abszolvált, s ez feljogosította, hogy maga dönthesse el, hogy hol szeretne alkotó-nevelő munkát végezni. Így került 1973-ban Székelyudvarhelyre, ám a sötét nyolcvanas évek közepén sok más művésztársával együtt ő is a kivándorlás mellett döntött, Székesfehérvárt választotta újabb állomásul. A kiállított képek szemelvények több alkotói periódusából, és egy igencsak leszűkített keresztmetszetét nyújtják Zsigmond Aranka sokrétű munkásságának. Remélem, hogy hamarosan e kamarakiállítás méreteit jóval meghaladó bemutatkozásra is lehetőség adódik számára városunkban, mivel például egyedi faliszőnyegeiből itt most semmit sem mutathatunk. Amit az itt kiállított közel 30 képet végignézve elsőre észrevehetünk: üzenetét több műfajban tolmácsolja, a kifejezésmód mindig a témától is függ, annak természete szerint változik.

Az itt látható legkorábbi képek 1992-ben készültek Székesfehérváron. A székelyruhás olajképsorozat kb. 1300 darab-

ból áll, döbbenetes lenne együtt látni minden darabját. A „szeretet ikonjai”-ként emlegetett sorozat kapcsán az alkotóról a magyarországi Dienes Ottó így ír: „A kincses emberek közé tartozik ő is: a művészet kincseit osztogatja szét közöttünk, az ősi hajszálgyökerek az ottani világ, az ottani magyarság lelkületét közvetítik mindmáig”. A rendkívül rövid idő alatt vászonra kerülő hatalmas festménysorozat képeit Zsigmond Aranka csupán vázlatoknak tekinti, ám ebben a formában is jelzik, az Erdélytől megvált alkotó magával vitt valamit, ami évek múltán jött elő belőle: szülőföldje lelkületét a vörös-fekete árnyalatok közt előbukkanó fehér színnel, a lelki tisztaságot sugárzó lételemmel jeleníti meg. A vörös-fekete a korábbi, érzelemmel telített szőtteseinek színvilágát is felidézi.

A Bábeli üzenet 1997-ben készült, a 18 darabból álló olajfestmény sorozat része, amelyből itt egyetlen darab látható. Ez a sorozat Székesfehérváron volt kiállítva. A vonalhálós, írásos fekete-fehér olajfestmények visszavezetnek Mezopotámia földjére, a Kúfi írás imitációnak nyílt „bábeli üzenet”-e van, ami úgy szól, hogy képtelenek vagyunk megérteni egymást, a másféleséget, de arról a reményről is le kell mondanunk, hogy csak eljutnak üzeneteink, csak lesz valaki, aki meghallja, megérti, mit is akarunk. Az akkoriban Székesfehérváron már több mint tíz éve tartózkodó alkotó mássága-nak meg nem értését, művészi törekvéseinek méltatlan kezelését kódolta bele az életet magába záró vonalrácsokkal texturált fekete-fehér látványba.

A 2000-es években Zsigmond Aranka már New Yorkban tartózkodik, az antik centerben a szebbnél szebb egykori szőnyegek restaurálása mellett mintegy 3500 montázsa született tizennégy és fél év alatt. Mindent megcsodált ott, és mindent szárnyaló fantáziája tárgyává tett: az antik bútorokat, ékszereket, ezüsttárgyakat, japán csontfaragásokat, antik órarészleteket, textíliákat, kristályokat, ametiszt karkötőket, tiffany üvegtárgyakat, növényi motívumokat, intarziákat, vázákat vagy egy-egy absztrakt festményt. Inspirálták az ezekkel kapcsolatos élményei és ezek megörökítésének vágya. Kereste a szépet mindenben, ugyanakkor arra törekedett, hogy egy új megfogalmazásban bemutassa mindazt, ami ott felkeltette az érdeklődését. Az antik katalógusokból kivagdalt képeket, alakzatokat szenvedéllyel társította színben, mondanivalóban, formailag összekomponálva. A montázs lehetőségeivel játszott, az eredmény egy izgalmas szín- és formavilágból összetevődő olykor bizarr, mégis dinamikus kompozíciósorozat.

2018-ban egy kb. 2000 darabból álló kisebb méretű karikatúra-sorozata készült. Ezekből csak párat láthatunk itt, és rögtön megállapíthatjuk, hogy a textilművész nemcsak az ecsetet veszi bátran a kezébe, hanem a tustollat is. Alkotói lendülete és frissessége önálló kifejezésmóddal társulva hozta meg eredményét.

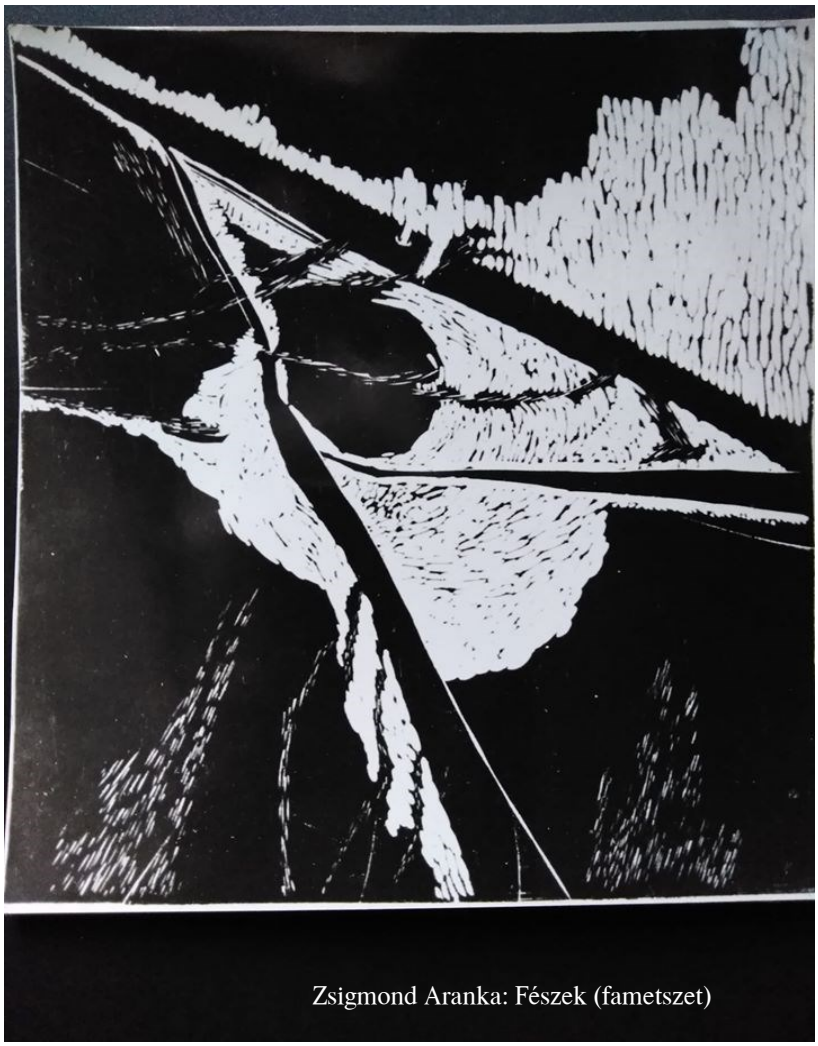

Zsigmond Aranka: Fészek (fametszet)

2019 áprilisa egy újabb kb. 5000 kompozícióból álló levonatsorozat elkészítését hozta. Akárcsak a kollázsoknál, itt is egy élénk, izgalmas színvilág találkozik a kompozíciók magas minőségével. Ezeknél a képeknél elidőzve is rájöhetünk, mennyire komoly játéklehetőség rejlik a művészetben, jelen esetben a szimmetriába állítással való játék. Ám Nagy Pál útravalója itt is visszacseng: tudja, melyik az a pillanat, amikor abba kell hagyni, hogy a munka frissességét megőrizze. Nem tudja elválasztani a kompozícióktól a textil hatását, elképzelhetőnek tartja, hogy e sorozat darabjait átfesse, kinagyítsa vagy jóval nagyobb formában meg is szőné. 2019 az új otthon megtalálásának éve, amely egy akrillal készült absztrakt sorozatot eredményezett, a sorozat mind a mai napig újabb darabokkal bővül. Kísérletezik és minden mesterkéltség nélkül alakítja az absztraktban is a saját kifejezésmódját, színes kompozícióit frissességgel, a helyi színvilág és a helyi fényviszonyok becserkészésével jellemezhetjük. Ha jobban megnézzük az absztrakt képeket, a foltok és vonások nem esnek szét, hanem valamiképpen szerveződnek. Önkéntelenül is keresni kezdjük, hogy hol lesz az alkotó által felvitt színekből és formákból tájkép felülnézetből.

Ám ezek nem a megszokott tájképek, hanem az absztrakt formából elővillanó távlatok, amelyek feltételezik az aktív befogadói magatartást is. Persze nem mindenki lát ezekben tájképre valló elemeket, minden szemlélőnek mást és mást sugallhat a színsávok ilyenszerű játéka. Az itt látható nemrég készült *Fehér folt* című absztrakt munkán kinyíltak a színek, derűsebbek lettek: az alkotó számára meghatározó az itteni környezet, jó értelemben, ezt jelzi az *Indulás* című 2019-es akril, amely az első munkája új otthonában.

A Gáspár Imola című akrilkép, amely egy olyan erdélyi származású színművésznőt ábrázol, aki jelenleg is sikeres és elismert pályát jár be Londonban, több színházi és filmszerepet alakítva. Az alkotót egyik internetes képe ragadta magával, az alapján alkotta meg nagy méretű festményét. A nyughatatlan én új és új próbákra sarkallja a csaknem kielégíthetetlen szellemet.

2020-ban a magukba forduló székelyruhás lányok sorozat egy kék viseletben megfestett lánnyal bővül. Ugyanebben az évben készült néhány kisebb méretű munkája is.

Zsigmond Aranka helytállt mind emberileg, mind szakmailag itthon és külföldön egyaránt. Nem követ, nem utánoz művészeti irányzatokat, a maga megéléseiből származó üzeneteit a világ dolgaira való nagy mértékű nyitottsággal, több műfajban tolmácsolja. Ha létezik olyan, hogy vizuális költészet, akkor Zsigmond Aranka vizuális eposzokat költ sorozataival, maximális türelemmel, odaadással, sokrétű, míves aprólékossággal.

Sütő András annak idején a jelenkor Penelopéját üdvözölte Zsigmond Arankában, hűség, állhatatosság, türelem e mitologikus hősnőjéhez hasonlítva magatartását és alkotói módszerét, úgy vélem, ma sem lehet ennél nagyobb, értékesebb bókkal illetni. *(Hargita Népe 2020. március 20.)*

B.Tomos Hajnal

Posztkarantén trükkösen

Jó korán tedd ki száradni
az átnedvesedett párnákat,
tíz perc kemény bringa
a nyitott ablak előtt,
majd kendd szét egyenletesen
szemed alatt a pirosítót.
Emlékszel-e még a trükkre,
mellyel jobb orcádon
lyukacskát lehetett varázsolni?
Na látod, így tudod elhitetni
mindenkivel, hogy a pókok
óránkénti megfigyelése,
no meg a Mysterium Cosmographicum*
továbbgondolása mai ismeretlenekkel,
még jót is tehet az egészségnek.

- *Johannes Kepler főműve*

Post - Quarantine Tricks

Place your soaked pillows
Out to dry early
Ten minutes of strenuous bike
By the open window
Then spread the blush evenly
Under your eyes
Do you still recall the trick
That conjures dimples on your right cheek?
See, this is how you make others believe
That the hourly monitoring of spiders,
Plus reimagining the Mysterium Cosmoghraphicum *
With present-day variables
Is actually quite beneficial for your health.

- *Johannes Kepler's masterpiece*

B.Tomos Hajnal

Párban

Voltunk, mint szemközti lapok
egyazon regényben,
két tüdő egy száj levegőnek.

Vagyunk maradék
nappalok foglya,
jellegtelen látszatokban
egymás őrangyala.

Álmodom, mint öröklétet:
majd ha jön a túlsó éjszaka,
lelkedet lelkemhez sodorja.

Mated

We were like Mirror pages
in a novel,
Two lungs For a breath of air

We are like Prisoners
of vacant days,
Each other's saving grace
During plain pretenses.

I dream of eternity:
When the night from the beyond
Carries back Your soul to mine.

Fordította: Andrea Van Horn

MAGYARI TEKLA

KÉT SZOBÁBAN EGY EGÉSZ ÉLET

Nem két szobában élte le az életét Zsigmond Aranka, nagybaconi születésű textil- és képzőművész, de székelyudvarhelyi lakásának két tágas helyisége tárlat-szerű ízelítőt ad az életrajzából: fekete-piros képsorozat árulkodik a székely gyökerekről, négy nyüstön szőtt, méretes fali szőnyegek mesélnek a Székesfehérváron töltött éveiről, s a New Yorkban meglelt művészi szabadságot harsány színek és szokatlan montázsok sokasága eleveníti fel. Békés barátságban fér meg egymás mellett az aranyozott antik bútor és az okostelefonnal készült fényképek, a népiesség és az absztrakt festmények. Írta: Magyari Tekla Fotó: Csedő Attila Sötét tónusú képsorozat fogad Zsigmond Aranka székelyudvarhelyi otthonának tágas előszobájában: székely ruhás asszonyok és férfiak tekintenek mereven a betérőre. Kedves házigazdánk 1991-92-ben festett őket. Üvöltő honvágyat sejtet a várandós nő arca, laskát sirít a székely asszony, Aranka néni nagybaconi emléke a patakban mosó nő.

„Ki kellett fessem magamból Erdély gyötrő hiányát, amikor Magyarországon éltem" – magyarázza a sorozat születésének történetét a 72 éves alkotó.Ráncos szárú, régi csizmák várják a polcon, hogy valaki táncba vigye őket, de a faragott kelengyés láda is népi holmival van tele – mutatja gyűjteményét Aranka néni. „A legsötétebb kommunizmusbanráncos csizmában jártam tanítani, tüntelőleg álltam ki a népművészet mellett." És erről árulkodnak a szék karján „felejtett" fekete és kék mellények, a csángó ing és a kalotaszegi népviselet-részek. Kallós Zoli bácsi egy székesfehérvári kiállításom megnyitóján – mutatja a régi fényképet a galériának is beillő, tágas helyiségben Zsigmond Aranka. Életmű a nappaliban. Mintha egy metropolisz modern művészeti múzeumába csöppentünk volna a színekkel és fénnyel teli térben. Az életöröm sokszínűsége ragyog be mindent, a lejátszóból Vivaldi Tavasza szól éppen. „A montázsokat Amerikában készítettem, de több ezer van még bőröndökben. 2003-ban költöztem New Yorkba, ott nyílt ki a világ előttem. Aztán a férjem halála után döntöttem úgy, hogy hazaköltözöm, de azért megsirattam a világvárost, amikor 2018-ban eljöttem. Kimentem az óceánpartra, van ott egy bevándorlókat ábrázoló szoborcsoport, a nagyszüleimre gondoltam, akik maguk is bevándorlóként érkeztek Amerikába az 1900-as évek elején, és nagy szeretettel fogadott be engem is édesanyám szülőföldje. Sírva búcsúztam el" – meséli családja történetét és New York-i alkotói korszakának végét Aranka néni. „Olyan szabadságot adott Amerika, amilyet korábban sem itthon, sem Magyarországon nem élhettem meg. De mindig is tudtam, hogy öregkoromban majd ismét Erdélyben akarok élni" – mutat a fekete-piros sorozatra a képzőművész. A színes madártávlatokat sejtető absztrakt festmények már itthon készültek. Vörös és fekete „Amikor az amerikai házunkat eladtam, rengeteg lakást megnéztem Budapesten, mivel Magyarországon élnek a gyerekeim, de valahogy egyik sem volt az igazi. Aztán egyszer itthon járván, az egyik rokonom férje hívta fel a figyelmemet erre a polgári házra, hogy eladó. Eljöttünk megnézni, és itt, a falon egy virágos csendéletem fogadott. Ez egy jeladás volt számomra, megerősített vásárlási szándékomban" – meséli a lakás történetét házigazdánk. „Soó Domokos, néhai udvarhelyi ügyvéd, tanácsos, majd alpolgármester és felesége, Stieglitz Mária lakott a házban a 20. század első éveiben, a bécsi énekesnő hozatta ezeket a bútorokat ide" – mutatja az impozáns antik tükröt, a díszes fésülködő asztalt és az aranyozott vitrines szekrényt. „Ezek ide tartoznak, Udvarhely múltjának a része, meg kellett mentenem őket. Mintegy ötven évig voltak zár alatt a szomszédos épületrészben" – meséli a történetüket. Közben erdélyi, székesfehérvári, bécsi és New York-i kiállítások emlékeit nézzük, gondosan megőrizve minden plakát, meghívó és újságcikk a díszes vitrines szekrényben. Az 1997-ben szőtt vörös és fekete fali szőnyeg Zsigmond Aranka szíve csücske: nem csak a székely színvilág, de az érzés miatt is, amit képvisel. A *Rekviem* címet viselő drámai szőttest korábban egy New York-i orvos vette meg, ám az alkotó visszavásárolta tőle: úgy érezte, Erdélyben a helye. „A fekete-piros csíkok a mi lelkünket tükrözik: egyszer fent, egyszer lent, de az egyforma széles sávok az örömöt és bánatot jelképezik kiegyensúlyozva" – mutatja szeretettel teli büszkeséggel alkotását Aranka néni. „Jól megtűri a modern az antikot, a régi az újat" – vezet körbe saját „élettárlatán" a székelyföldi képzőművész. Soha ki nem állított alkotások sorakoznak egymásnak támasztva, a nemzeti szín szalaggal elkötött, régi szófán egyebek mellett Sütő András Aranka néninek írt egykori üdvözlete. „Még Ceauşescunak is szőttem szőnyeget" – mutatja a néhai szőttes fényképét a textilművész. „A 60. születésnapjára kaptam az utasítást, hogy készítsek egyet, székely ruhás és román népviseletes figurákból alakítottam ki a 60-as számot, a sor elejére pedig egy semleges munkást tettem. A világ dőlt volna össze, ha székely ruhás lánnyal kezdem a sort. Aztán láttam később a Ceauşescu műtárgyait őrző múzeumban a saját vöröses-narancssárgás árnyalatú szőnyegem" – meséli Aranka néni.

„Örök technikakutatónak tartom magam – vallja magáról - mostanában szimmetriafotókat készítek". És tucatnyi kép árulkodik erről is. A festőállványon színes parfümös szelence, mívesen megmunkált, aprócska szemüveg mesél a házigazda gyűjtőszenvedélyéről. Alkotói korszakait végérvényesen lezárja, mint meséli, a szövőszékét is kidobta, mert biztosan érzi, többé nem fog visszatérni a szőnyegkészítéshez. A montázstechnika csak Amerikában érdekelte, és a vörös-fekete periódusának is vége. Régit gyűjt és újat keres „Olyan nagyon jó érzés, amikor fölülsz a repülőre és viszed magaddal minden tudásodat. Nem kell könyvet cipelni, mert mindent viszel magaddal a fejedben. És amikor leszállsz, hozod

magaddal, amit hozol” – meséli csillogó szemekkel, a hatalmas fekete-fehér szőnyegek előtt. Csíkos ruhás nő vágyódik el az *Átváltozás* címűn, madárrá változik és elszáll… Az *Ellentétek* címet viselő szőttesen tűz és víz öleli körbe a földgolyót, a férfialaknak szárnyat ad a nő. A japános grafikák egy 18 darabos sorozat részei, Széchenyi idézetekkel – magyarázza egy másik munkáját az alkotó. „Volt, hogy 400 tempera festményt festettem meg egyetlen nyár alatt. Még ebédelni se ebédeltem. Szilvát majszolgattam a műterem kertjében, és csak festettem egymás után a tájképeket” – mesél a ma is hatalmas alkotási vággyal bíró Zsigmond Aranka.

„Minden szakmára születni kell. Vagy szívből jön, vagy ne erőltessük!” – összegzi mintegy útravalóul élettapasztalatát a sokoldalú alkotó.

Lakást nézni jöttünk Zsigmond Arankához, de egy vibrálóan színes életmesével megyünk el. Mintha művészeti múzeumból távoznánk, úgy vagyunk vele: ha nem találtuk volna otthon őt magát, az enyészettől megmentett polgári ház szavak nélkül is ugyanezt az élmény-gazdag művészsorsot mesélte volna el.

Forrás Nőileg - nőknek szánt folyóirat

NE LEGYÜNK KÖNNYELMŰEK!
VIGYÁZZUNK EGYMÁSRA!

Zsigmond Aranka: Átváltozás

CSUKÁS ISTVÁN: SZERELMES VERS

Ülj ide mellém s nézzük együtt
az utat, mely hozzád vezetett.
Ne törődj most a kitérőkkel,
én is úgy jöttem, ahogy lehetett.

Hol van már, aki kérdezett és
hol van már az a felelet –
leolvasztotta a nap
a hátamra fagyott teleket.

Zötyögtette a szívem, de most szeretem
az utat, mely hozzád vezetett.

RADNAI ISTVÁN

VÁLTOZIK A SZÉLIRÁNY?

Az a fénytelen kékesszürke szempár, a látszólag szenvtelen tekintet fürkészte. Egyes mondatok mégis elárulták, olyankor szúróssá változott és mintha visszatért volna beléje az élet. Józsi ilyenkor fázott, a hideg rázta, pedig meleg nyárias idő volt, és csak a kerthelyiségben üldögéltek,

De Józsi tudta.

Közömbös témáknál többet nem mert szóba hozni, de nem hallgathatott, mint a sülthal. A vendéglő azóta profilt váltott, hogy újra megnyílt a híres halászcsárda. Két évig tatarozták vagy totojáztak. Minden esetre sokat kellett változtatni az új előírások miatt. Sokak szerint nem önként zártak be. Volt, aki a maffiára gyanakodott, volt, aki a hatóságra. Egyben mindenki egyetértett, csak az az új pincér ne jött volna!

De Józsi amúgy is a kisvendéglőt kedvelte, de nem mindegy milyen társasággal. A cigányprímás is kihalt belőle, a bandára sem volt szükség. Ki akar ma élőzenét hallgatni? Így aztán délután sem volt csend. Az udvaron is volt hangszóró, de zenedíját nem számítottak fel. Sosem volt egy kis csend, de duhaj nótázás sem.

Csak a hideg tekintetű ember. De nem kerülhette el a társaságát. Jobb, hogy a kiskocsmában kért Józsitól apró szívességet.

Nem mintha Józsi fontos ember lett volna. Éppen az volt a lényeg, hogy olyan átlagos Józsi, egy olyan haver, ivócimbora, akivel lehet beszélgetni. Ezért volt fontos, hogy a fénytelen szemű időnként elbeszélgessen vele. Ez az elbeszélgetés egy bizonyos korra jellemző kifejezés, de a hideg szürkéskék szempár, visszatért, amikor kellett.

Józsit most arról kezdte győzködni, hogy nem kell tőle félnie, az apróbb baklövések elfelejtve. De most is kell egy kis segítség. Most, hogy mindketten nyugdíjasok. De hát a nyugdíj, ez a bökkenő. A görögöknél, a svédeknél már problémák vannak. Ugye-Józsi biztosan nem hallott erről. És valóban nem. A napi két kisfröccs még benne van a költségvetésében, ha egyáltalán tudná, mi az a költségvetés. Azt még kiutalja az asszony a mai nyugdíjból.

A románoknál is voltak nehézségek, húzta szűkebbre a mindentudó és mindent tudni akaró. A szünetben, amikor nem került sor elbeszélgetésekre, mert Józsit és szúrós szeműt is ejtették, elkezdett szimpatizálni. Na, éppen ez volt a Józsi értéke.

Élhetnénk tornyokban, mivel a föld elsivatagosodik, mint a vörös bolygó, bár nem a csatornákról faggatták Józsit, tök volt a csillagászathoz. Ezért is mondták neki, hogy a Csendes óceán kiszárad, mint a Holdon. Nézze csak meg a teliholdat. A másik nyugdíjas csak fizetett neki, amíg fel nem jött a Hold. Járhatunk akár kétezer-huszonkettőben, de kétezer-ötvenkettőben. "Józsi, maga jó erőben van". "Maga még megéri, itt nem törődnek a környezetvédelemmel, hogy lesz ebből nyugdíj". Kiszámolta neki, mikor lesz 70-75-80 éves - és tényleg, addigra, mire elfogy a nyugdíj.

Amikor már a fröccsök száma elérte a nyugdíjjal való fordított arányosságot, a szigorú szemű, aki mára már haver, eltávozott. Józsi kidülöngélt a mosdóba és elmondta annak a banyának: "Tóthné magának nem lesz nyugdíja", majd kiment az ajtón.

Kifogtuk Amerikát, ahol választási év van, nem a patkány éve. Mire legközelebb találkoztak, az egész kocsma ráhajtott, hogy gyorsan ledöntse az a nyolc korsót, amíg még megvan a nyugdíja.

Szép, holdfényes esték voltak akkoriban, szinte olyanok, mint gyerekkoromban. A szürkéskék szempár, amelyik hidegebb volt a holdfénynél, nem zavarta a cimborákat. Ment minden a maga útján, a politikusok cserélgették az ingüket, gyengéd társaik, megszabadultak - időlegesen - a kényelmetlen legalsótól. Mindenki élte az életét. Volt, aki nagyon, de egyre éhesebb lett. A hideg és szúrós tekintetű szürkéskék szeműek csendben, denevérek módjára szálltak egyik kocsmából a másikba. Hiszen tudták, melyik volt ápoltjuknak, melyik a törzshelye. Mindnek volt a füle mögött, bár régen elévült. Hiszen most nem azért keresik őket, hogy a szemükbe világítsanak. Nem is kérnek apró szívességet, sőt ők tesznek szívességet, igyanak a Józsik, amíg van nyugdíj. Elvégre már a fénytelen szeműek is nyugdíjasok, sőt leáldozik a napjuk, annyira kínozza őket a reuma.

Amikor már nem maradt ki egyetlen kocsma sem, visszavonultak. Átvették tőlük a kamaszlányok a stafétát. Klímakatasztrófa! Miközben a politikusok emelik a saját fizetésüket és egyre nagyobb autóval szennyezik a környezetet. A Józsiknak már régen nem pöfög a Trabantjuk, de emlékeznek a füstölgésére, meg a keverék illatára. A nagyobb kocsi biztosan, az biztosan szennyezi a klímakatasztrófát, csak a felelőst kell megkeresni.

Ezek már akkora kapitalisták, hogy az impirilisták, odaát, amikor odaát volt a nyomukba sem értek. És indul a végtelenített magnószalag, egészén addig, amíg a sok kicsi Józsi fel nem dobja a talpát. Leszolgálták az idejüket. Kétezerharmincra vagy háromszázra a sok kicsi környezetvédő eléri, amit addig nem sikerült.

Nem, nem, nálunk nem változik az uralkodó szélirány, évszázadok óta nyugat felől fúj, vagy északnyugatról, oly mindegy. Csak azt fújja és azoknak.

Akkoriban is lesznek vajon olyan szép holdas éjszakák, mint gyerekkorunkban? Ha naivak vagyunk, mint kicsi gyerekkorunkban, amikor még leettük magunkat a fagyival, hihetünk ebben. Hiszen a hold nem tudja, hogy kétezernyócvanba nem lesz nyugdíj, csak klímakatasztrófa és kormánypárti vagy netán ellenzéki politikusok.

RADNAI ISTVÁN

MAINSTREAM?

ideje rendet tenni az agyvizükben
a kusza nádszálak uszadékában
ha mindent elönt a droghab
ha vakok és süketek a valóságra
és az ő igazságuk az mely felülírja
a józan ész és a teremtett világ
az égitestek igazságát
s a visszatekert mutatókon ülnek
ideje rendet tenni nemcsak
a szavakban

RADNAI ISTVÁN

A MIÉNK ÉS A MIEINK ÖRÖKSÉGE

nekem ne volna hazám ez a föld
nekem ne volna hitem ez a hit
csonka határait kóbor gondolatok
hitetlen gőg át nem járja míg élek

rög és rögnyi dombok termékeny sík
termékeny ész nevel itt tudást
gyermeket nemz és nevel e föld
népünk nemzettestére kitekint

bejárhatod napok alatt
s e maréknyi nép közt maréknyi búza
konkolyt ne vessen senki e földbe
ez a hazám határos önmagával

határtalan ha szeretetben kapaszkodva
e föld jogos termését betakarítjuk

Megemlékezés Niagara Falls-on

Fehérváry Lilla

Interjú Kamarás Kata keramikussal

Édesapám nagyon hamar halt meg, de egy csodálatos életművet hagyott maga után. Festett, faragott, minden arannyá vált a kezében. Csodálatos faragványokat őrzök 19 éves korából. igazi mesterművek. Ezt a tehetséget valószínűleg megörököltem. A nagynéném Gáspárné Erdélyi Aranka festőművész volt, grafikusa a római színházi újságnak. Még élt is, amikor én egészen kicsi voltam. Három éves koromban meglátta a repülő boszorkány rajzomat és azt mondta:- Ez a gyerek is meg van mérgezve
Volt két csodálatos nagyanyám mesékkel, hitekkel, szintén remek kézműves tehetséggel megáldva, akiktől nagyon sok mindent tanultam.

Hol töltötted a gyermekkorodat?

9. éves koromban kerültünk Egercsehibe. Heves megyében van egy kis bányász faluhoz tartozó község. Itt még éltek hagyományok és mivel a nevelőapám állatorvos volt, így nagyon sok helyre elvitt, ahol bőrrel foglalkozó, faragó juhászokkal ismerkedtem meg.
Szeretett elmenni velem körnapokra és akkor mindig magával vitt. A juhászok nagyon szerettek engem és mindig kaptam tőlük minden féle gomolyákat, sajtot, túrót,egyebet. Már szinte várták, hogy mikor viszi az állatorvos a kislányát is magával. Másfél év múlva átkerült nevelő apám Mátraderecskére, ahol viszont még éltek a hagyományok. A szomszéd nénikkel összebarátkoztam és jártam hozzájuk az esti fonóba, ahol megtanítottak fonni, meg szőni és olyan meséket, imákat hallgattam, amiket később Erdélyi Zsuzsa gyűjtéseiben olvastam. Tele volt a fejem mindenféle mesékkel, archaikus imákkal, énekekkel. Vittek palóc napra Parádra. Palócföld összes településéről összegyűltek az emberek. Minden falunak más viselete volt. Én ezt lerajzoltam gondosan. Mindent meg tudtam személyesíteni. A faluban volt egy téglagyár, onnan tudtam agyagot kérni. Az első apró munkáimat abból az agyagból készítettem. A faluban rajtam kívül nem volt más, aki agyaggal foglalkozott volna. Nem volt kemence. Persze ezek a munkáim ezért nem maradtak meg.

Hogyan jutottál el agyban az agyag gondolatáig, ha a faluban az életedben nem volt előzménye?

Hát nem is tudom. Mindig volt valami a kezemben. Mindig akartam valamit csinálni. Anyukám, ha azt akarta, hogy nyugodt legyek, adott a kezembe valamit. Akár egy darab szivacsot és egy ollót és én abból mindenféle állatot figurát fabrikáltam egészen pici koromtól. Nagymama, mivel minden kézműves munkához értett, vezetett engem.

KERESSÜK, OLVASSUK AZ

ÉLETÜNK-ET!

Ajándékozzon **ÉLETÜNK**-előfizetést rokonainak, barátainak, ismerőseinek, egykori iskolájának, bármilyen intézménynek vagy civil szervezetnek, amely közel áll Önhöz.
Legyen a segítségünkre abban, hogy a nagy múltú, 52. évfolyamában járó **ÉLETÜNK** a diaszpóra egyetlen nyomtatott magyar katolikus lapjaként információforrásunk maradjon!
ÚJ bankszámlaszámunk:
MISSZIÓ MÉDIA LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ
OTP Bank 11716008-22527699
SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUHB

E-mailcím, amelyre a megajándékozott személy/ intézmény nevét és postacímét várjuk:

Ha festettem, akkor azt tanította, ha rajzoltam, akkor azt, ha horgolni szerettem volna, akkor horgolást, ha süteményt gyúrt, akkor mellé álltam és én is gyúrkáztam. Amikor először eszembe jutott, hogy gyúrmán kívül valamivel mintázni szeretnék, akkor azt mondta, ő az agyaghoz nem ért. Ez jó alkalom volt, hogy önálló útra térjek. Aztán később ezt folytattam rendületlen.

Hogy lett a kerámia az életed? A hivatásod? Érettségi után már tudtad?

Nem. Én már nyolcadikos koromban tudtam. De szüleim és a környezetem nem vette komolyan az elképzeléseimet. Ragaszkodtak a gimnáziumhoz, meg az érettségihez és a latinos oktatáshoz. Így kerültem a Szilágyi gimnáziumba. Ott is érettségiztem.
Egy országos pályázatot megnyertem 2 öregasszony és egy kakas kerámiámmal. Nem volta kiégetve, hideg festékkel színeztem őket. Ha jelentkeztem volna az egyetemre, felvettek volna ez alapján. De ez elmaradt. Úgy alakult, hogy magam indultam, saját pénzből kezdtem építeni a karrieremet. A kecskeméti utcában kötést vállaltam. Utazás közben kötöttem, így kerestem a pénzemet. Lett egy korongom, így elkezdtem azt rugdosni. Akit láttam korongozni a nemzetközi vásáron, Kántor Sándort, csak szemből láthattam dolgozni Mester híján sok - sok időt töltöttem a korong mellet. Amikor ráéreztem a technikára (ez egy év kitartó munka), utána szárnyakat kaptam és hihetetlen gyors fejlődésnek indultam. Lettek megrendeléseim, munkáimat folyamatosan zsűriztettem, apránként építettem alkotói életemet.
Lassan elkezdtem pályázni munkáimmal, 1978-ban lettem a Néppművészet ifjú mestere. Ezt egy 80 cm magasságú szemes kályha makettjével nyertem el. Ezt megelőzte, hogy felújítottam édesapám vésőivel a kalotaszegi, illetve désházai kályhásoknak, illetve fazekasoknak munkáit. Az ő kezük nyomán magam faragtam meg a fadúcokat, így egy feledésbe merülő technikát felújítottam, feleleventettem. Ezt akkor ki kellett találni, mert nem volt senki már Magyarországon, aki fadúcos kályhacsempét készített volna. Akik még éltek, azok mindenáron lebeszéltek erről a technikáról. Aztán továbbra is zsűriztettem munkáimat. 84-ben kérelmeztem, hogy szeretnék népi iparművész lenni. De akkor azt mondták, hogy túl egyénien dolgozom és nem egy tájegységet tükröz a munkásságom. Így nem ítélhetik nekem ezt a címet. Ekkor kitaláltam, hogy a gyerekkori rajzaim nyomán, illetve gyűjtéseim alapján elkészítettem egy palóc lakodalmas menetet, ami 67 alakból állt. Abbl 62 „A" kategóriás lett, amire már nem tudták nem megadni a Népi Iparművész címet. Ebben az évben erre a munkámra Nívó-díjat is kaptam. A zsűriztetést és a pályázatokon való részvételt folytatva 1993-ban, 45 évesen lettem a Népművészet Mestere.

Lelkileg hogyan kapcsolódsz a Trianon 100-hoz?

Beleszülettem nagymamám fájdalmába. Ő mesélt erről. Ő 1892-ben született, és 20-ban született édesapám. Tisztában volt a körülményeivel. Fiatal koromban kerülték ezt a témát. De valahogy tudomásul kellett ezt venni, mint nagyon sok mindent akkoriban. 82-ben voltam először Erdélyben, és már akkor katartikus élmény volt. Ez is a miénk volt, az is a miénk volt, ez sem a miénk, az sem a miénk. Valami olyan mértékű hiányérzetem volt, ami felháborított És ez aztán tartott évente június negyedikén. A magyar nép mindig túlélő volt. Ezt a túlélést kellene megőrizni ezekben az időkben is, legyen az koronavírus, legyen az bármilyen probléma. Ha összefogunk, ha képesek vagyunk összefogni, a politikai széthúzás ellenére is, akkor országunk megmenekül. Világéletemben az volt a határozott gondolatom, hogy a magyar népművészet, a tárgyi népművészet, az anyanyelvem. Ezen az anyanyelven tudni kell beszélni. Andrásffalvi Bertalan azt mondja, hogy a hagyományt nem felidézni kell, hanem megélni. Azt hiszem, hogy a mi generációnk egy részében benne van az a folytonos alapvető tudás, ösztönszerű működés, ami már talán már a következő generációban az említett valóság. Sok múlik azon, mennyire mélyedünk el tudásunkban és az ismereteket a saját műfajunkra hogy emeljük át. Tehát ha textilt, bőrt, fafaragást, kerámiát összehasonlítom, akkor hiába van valami fémből, azt nem lehet megcsinálni kerámiából, csak abban az esetben, ha a kerámia anyanyelvén teszem.

Te miből vagy gyúrva? Művészből, vagy mesterből? Lehet ilyet kérdezni?

Nekem mindig a gondolat volt az első és ahhoz kerestem egy megvalósítandó anyagot, illetve egy megvalósítandó technikát. elég sokat újítottam meg a fazekasságban, mert a figurális kerámiát nagyon kevés fazekas mester készített. Viszont ha Zsolnay tudta azt mondani, hogy ő fazekes, meg Kovács Margit is tudta mondani, hogy fazekas, akkor nekem az nem szégyen, hanem büszkeség. Jó lett volna egy Mester…
Gyűjteményes kiállításomat Andrásffalvi Bertalan nyitotta meg. Azt mondta: ha valaki gyermek korától nem adja fel az álmait, hanem tovább gondolva töretlenül végzi a magára mért feladatokat, akkor az csak jó lehet. Bátrabbnak kell lennem a technikai tudásommal. de valahogy szerényebb vagyok annál és úgy vagyok vele, ahogy Csákvári Nagy Györgyi mondta, hogy mindig tedd meg azt, amire legjobban képes vagy, de abban a maximumot nyújtsd
Mi az üzeneted a magyaroknak az Óperenciás tengeren innen és túl?

Ha vannak álmaik, ne adják fel! Hiszen bármilyen műfajról legyen szó, amiben valaki elindul és jó energiákkal feltöltve folyamatosan végzi, akkor az előbb-utóbb eredményt hoz. És nem is akármilyen eredményeket! Hiszen olyan tehetséges emberek élnek a Földön! Nem elég a tehetség. Szorgalom, fegyelem, figyelem, türelem alázat - az kell hozzá. És azt hiszem, az Istenbe vetett hitet is hozzá kell tenni, hiszen ő a mi legfőbb segítségünk.

Kamarás Kata honlapja: http://www.kamaraskata.hu

Varga Gabriella

Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus új időpontja

Ferenc pápa a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusok Pápai Bizottságával, valamint a katolikus világesemény szervezőivel, a magyar püspökökkel egyeztetve, tekintettel az egészségügyi krízisre és annak következményeire, a hívek és zarándokok utazási nehézségeire, úgy döntött, hogy egy évvel elhalasztja a 2020 szeptemberére tervezett budapesti 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust.

Piero Marini érsek, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusok Pápai Bizottságának elnöke a Vatikáni Rádió olasz programjának adott interjújában kiemelte: a halasztás lehetőséget jelent az esemény még jobb előkészítésére, és arra, hogy Európa elgondolkodjon saját gyökereiről. *„Figyelembe vettük a vatikáni és a nemzetközi egyészségügyi hatóságok álláspontját. E szerint nem biztos, hogy idén szeptemberre minden visszatér a megszokott rendbe, beleértve a repülőjáratokat és a kommunikációt is. Eddig már több mint 60 ezren jelentkeztek a budapesti rendezvényre, tehát nem ünnepelhettük volna meg az Eucharisztikus Kongresszust abban a bizonytalanságban, hogy országainkban talán nem ér véget addigra a járvány. Ezért döntöttünk úgy, hogy egy évvel elhalasztjuk a rendezvény megtartását”* – fogalmazott Marini érsek.

Hozzátette: ez a felfüggesztés egyrészt nehézséget jelent a helyi szervezőbizottságnak, hiszen újra fel kell venniük a kapcsolatot mindenkivel, aki már jelentkezett az Eucharisztikus Kongresszusra, akiket meghívtak a teológiai szimpóziumra. Ugyanakkor a felkészüléshez kapott újabb év lehetőséget is jelent, hogy a szervezőbizottság még jobban elmélyítse a kongresszus előkészítését, valamint hogy a nemzetközi közösség még inkább tudomást szerezzen az eseményről, a helyi egyházak még jobban megszervezzék részvételüket. „Ez fontos eucharisztikus kongresszus Európa számára is: elgondolkodhat saját gyökereiről” – hangsúlyozta. „Részt vettem már néhány eucharisztikus kongresszuson Québec-től kezdve, de még sosem tapasztaltam ilyen széleskörű érdeklődést egy eucharisztikus kongresszus iránt és ilyen nagy számú jelentkezőt, mint a budapesti esetében” – nyilatkozta Marini érsek, és megjegyezte: reméli, hogy 2021-ben még magasabb lesz a részvételi arány, mint amire számítottunk 2020 szeptemberében.

„A felkészülés és az imádság folytatódik. Ha a kongresszusért végzett imát átelmélkedjük, láthatjuk, hogy az most is aktuális. Új mélységei nyílnak meg ennek az imádságnak, gazdagít bennünket. Most már látjuk, hogy hosszú zarándoklattal jutunk el a mottóban jelzett forráshoz…” – nyilatkozta a Magyar Kurírnak Erdő Péter bíboros, prímás.

Fehérváry Lilla

Interjú Makkai-Arany Ágnessel

"Én sem volnék, ha nem volnál, / ha te hozzám nem hajolnál, /
te sem volnál, ha nem volnék, / ha én hozzád nem hajolnék."
Kányádi Sándor Két nyárfa című versével illusztrálnám Makkai Ádámmal közös életeteket. Egyetértesz vele?

Kányádi verse meghatóan szép, és hálás vagyok, amiért ez választottad illusztrációként. Talán szerénytelenségnek tűnik, de úgy érzem, hogy valóban ránk, arra a harminckét évre illik, amit együtt töltöttünk Ádámmal. Már érett emberekként találkoztunk: ő ötvenéves volt, én negyvenegy, és két év múlva házasodtunk össze. Sokszor gondoltam arra, vajon akkor is azzal a boldog eszméléssel fedeztük volna fel egymást, ha húszévesen találkozunk? Igaz, nem volt szerelem az első látásra. Szingapúrban ismerkedtünk meg, ahol én négy évet töltöttem, ő pedig egyet, mint az egyetem Fulbright Hayes professzora, az angol nyelvtörténet jeles tudója. Az Egyesült Államok polgára volt, én a Német Szövetségi Köztársaságé, bár fiatal korunkat mindketten Budapesten töltöttük, méghozzá a XI. kerületben. Nagy-nagy kitérő után a kis délkelet-ázsiai városállamban hozott össze bennünket a sors, -- ahol mindössze tizenkét magyar élt -- talán azért, hogy ne kerülhessük el egymást. A Magyar Kereskedelmi Kirendeltség vezetője, Hirschler András mutatott be egymásnak, amikor útban hozzájuk vacsorára a turbános hindú soffőr megállt a magyar lobogós fekete mercédesszel, hogy felvegye Ádámot. „Két bölcsész meg fogja érteni egymást“ – jövendölte András. Azonnal beszélgetésbe kezdtünk a rövid úton. Még el sem kezdtük a vacsorát, amikor Ádámért jöttek, és ő sűrű bocsánatkérések között távozott.

Dehát mit csinál egy maroknyi magyar együtt? A sok ázsiai finomság mellett mégis hazahúzott a gyomrunk, s mivel mindenkinek volt valami kedvenc magyar étele, amit ízletesen el is tudott készíteni, főztünk egymásnak, együtt fogyasztottuk el borozgatás, társalgás mellett, s aztán mindig akadt valaki, aki leült a zongorához. Ádám érdekes témái, tehetségesen intelligens előadásmódja azonnal feltűnt nekem, és szerettem volna megtudni, hogy valóban nagytudású ember, vagy csak van néhány témája, amit mindenütt elmond (ismertem ugyanis ilyen illetőt). Sosem kerültünk egymás mellé az asztalnál, bár mindenki élvezte a társaságát, de egy alkalommal a segítségét kértem az angol nyelvű életrajzom megírásához. Meghívtam magamhoz ebédre, beszélgettünk.

Ádám tudta rólam, hogy férjnél vagyok, én őróla, hogy családja van, de néhány udvarias kérdés után kiderült, hogy mindketten válás előtt állunk.

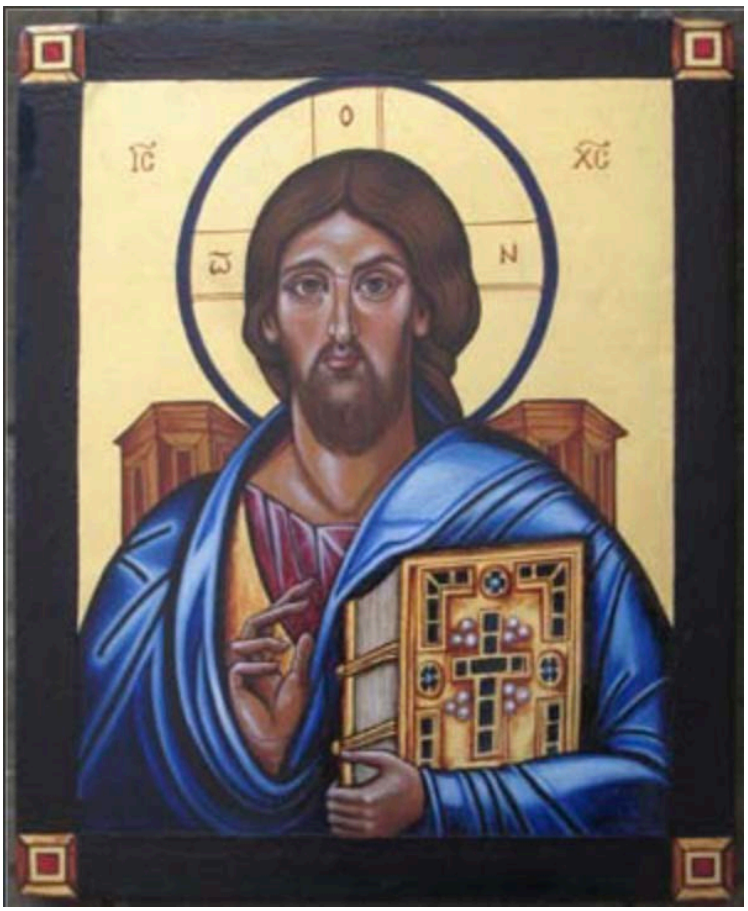

Zavartan összenéztünk, de csak akkor értettem meg, hogy ki ő valójában, amikor egy másik alkalommal a vallásos, majd az 56-os verseiből olvasott fel. Valósággal beleremegtem a felismerésbe, hogy rokon a lelkünk, hogy együtt rezonál a legfinomabb hangokra is tökéletes harmóniában. Ha Ádám elkezdett egy verset a klasszikusainktól, én folytattam, vagy fordítva; valósággal úgy élveztük közös kultúránkat, mint az elveszett, s most megtalált kincset, azt, hogy fél szóból is megértjük egymást, és nem kell az idegennyelvű házastársnak mindent lefordítni, elmagyarázni. Olyan volt ez, mint a hazatérés, vagyis így találtuk meg egymás személyében elhagyott hazánkat Szingapúrban.
Az év végén visszatért ki-ki a maga otthonába, a házastársának kontinensére. Következett a levelezés, majd a válás, és 1988-ban az esküvőnk Chicagóban. Két hét múlva Hongkongba repültünk, ahol négy évet töltöttünk: Ádám a Baptista-, majd a Hongkong Egyetem professzora, én, mint a Baptista Egyetem német tanára. Többé nem is hagytuk el egymást.

Több közös nyelvet ismerve milyen nyelven beszéltetek egymással?

Természetesen magyarul, de eleinte –- gyakorlás gyanánt — beiktattunk egy-egy napra más nyelveket is. Ádámnak gyerekkorában osztrák nevelőnője volt, elfoglalt szülei mellett németül hamarabb tanult meg beszélni, mint magyarul. Az osztrákos német kiejtés végig elkísérte az életét. Én sohasem veszítettem el a magyar akcentusomat, de nagyobb volt a szókészletem, mivel Tübingenben végeztem az egyetemet. Ádám a Harvardon orosz B.A.-t szerzett (bár a szétlőtt Budapest után nem erre vágyott, viszont erre kapott ösztöndíjat, és a franciát is folytathatta), így ezt a nyelvet is felvettük a repertoárunkba azzal, hogy ez Puskin és Tolsztoj nyelve is. Emellett természetesen angol napjaink is voltak. Ádám még további nyelveket is ismert, ragyogó hallása révén valamennyi nyelven megtévesztően helyes kiejtéssel beszélt, és nemegyszer próbálta az én itt-ott árulkodó magyarságomat hangképzés szempontjából megmagyarázva korrigálni. Mindezt tapintatosan, és nyelvészi szakmájára való hivatkozással tette.

Makkai-Arany Ágnes és Makkai Ádám

Milyen érzés egy szellemóriással élni?

Maradjunk talán még egy kicsit a nyelvismeretnél, hiszen ez is rávilágít a kérdésre. Természetesen anyanyelvként birtoklom a magyart, de Ádámnál ez lényegesen nagyobb mélységeket és magasságokat tükrözött. Amikor verset írt, mintha az ujja begyéből folytak volna ki a rímek páratlan gazdaságban. Ha én hármat tudtam, ő harmincat sorakoztatott fel. Arról ne mis beszélek, hogy minden klasszikus mértékben a nehézség nélkül írt vesrseket. Az anyanyelvre vonatkozó megértésén mégis akkor ámultam el, amikor elvállalta egy századeleji színésznő elbeszéléséből készülő film forgatókönyvének a fordítását. Ez a következőképpen történt: Ádám a komputer előtt ült, én mellette. Diktáltam a magyar szöveget, ő meg azonnal gépelte angolul. Nem egy esetben a fejemet csóváltam a suta magyar mondatokon: *„Mit akar ezzel mondani? Nincs semmi értelme!“* -- *„Nem baj„* -- válaszolta Ádám,-- *„olvasd csak, én értem.“* És valóban értette. Én csak az angol fordításából világosodtam meg. Nem kifogásoltam tovább, de akkor fogtam fel, hogy nem csupán magasságok, de mélységek is vannak, s ő mindkettőt birtokolja.

Milyen volt ez a szokatlanul tehetséges ember női szemmel?

Mit nem adnék, ha most is láthatnám! Arról beszélek, amilyennek ismeretségünk elején láttam: 162 cm magas, barnahajú csinos ember volt. A tízéves korában kapott gyerekbénulás miatt kicsit szokatlan volt a járása, mert a bal térdét mereven tartotta. Kreol bőrét erdélyi elődeitől örökölte, s nyilván a gyönyörű barna szemét is, amiben sokszor egy csínytevő pajkossága villogott. Ádámban sok volt a belső tűz, a lelkesedés. Bevallom, hogy úgy éreztem, megkaptam a sorstól, akire mindig is vágytam. Végtelenül szerettem, s ő is engem. Ez év január 18-án Ádám elment közülünk, de a szeretet - úgy érzem, - nem halt meg.

Mit gondolsz, mit üzenne Trianon 100 kapcsán?

Neki a szülei menekültek Erdélyből, nekem az anyai nagyszüleim voltak erdélyiek, tehát Trianon a mindennapi életünk része volt. Nagymamám sokat mesélt a máramarosi fenyvesekről, amiket többé nem láthatott. Ötéves koromban tanította meg nekem az erdélyi himnuszt. Ádám édesanyja, Ignácz Rózsa több könyvet írt az erdélyi sorsról. Ádám viszont egy verssel vigasztalta 1958-ban, amiért nem találkozhattak. A vers címe: *Teremtünk egyszer.* Ha Ádám üzenhetne, valószínűleg azt kérné, ne engedjük el a testvéreink kezét, hiszen akkor is a mieink, ha Magyarország határain kívül rekedtek. Nem az ő akaratukon múlott.

Úgy tudom, te pedig ikonokat festesz.

1987-ben Hawaiban nyaraltunk egy barátunknál, s a papilakban szálltunk meg. A falon függött egy Mária-ikon, ami nagyon zavart, mert igen tehetségtelen festőtől származhatott, és esküszöm, hogy Máriának hat ujja volt.

Finoman érdeklődtem a kép tulajdonosánál, aki elmondta, hogy egy igen jó ember ezt kifejezetten neki készítette. *“Ennél én sokkal különbet tudok festeni”* – állítottam Ádámnak, aki azt válaszolta: *“Mutasd meg!”* Ehhez annyit kell megjegyeznem, hogy tizennégyéves koromban festőművésznek készültem, de nem vettek fel a Képzőművészeti Gimnáziumba. Elkeseredésemben nem vettem többet ecsetet a kezembe. De, hogy megmutassam Ádámnak, valóban különbet tudok festeni, érdeklődni kezdtem, hol tanulhatnék ilyesmit. Szerencsémre a torontói költőnő, bizánci ritusú pap és ikonfestő, Simándi Ágnes elmagyarázta a legfontosabbakat, s mi több, egy könyvet küldött nekem, ami a kezdő lépésektől minden fontosat tartalmazott. Így indultam neki az ikonfestésnek, s ha valamiben megakadtam, azonnal tárcsáztam Ágnes telefonszámát.

MAKKAI ÁDÁM

EGY MIKROKOZMOSZ SZONETTJEI A MAKROKOZMOSZRÓL *(részlet)*

I.

TV programra meredek: a Földet
tömegvonzás hajtja a Nap körül -
"hát ezt is láthattam!" - a szív örül,
de mi a "vonzás"? Többszáz éves csöndet
        tört meg e tárgyban Einstein képlete.
        A vonzás nem más mint egyfajta ródli,
        - így kell egy téridő-lyukon sodródni -
        széléről be, a középpont fele.
Amit nem értek: ez mitől marad
meg állandónak, mintha mágnes volna,
örök érvényű, kiapadhatatlan,
        s Föld-Merkur-Vénusz Napba nem szakad?
        Rejtett erőktől forr az égi katlan,
        az ész itt csak dadog, bárhogy papolna.

II.

Az ész itt csak dadog, bárhogy papolna,
de Giordano Brunot a máglya lángja
perzselte át az üszkös túlvilágra,
s a klérus tapsolt, mintha győzött volna.
        Galilei tanait visszavonta,
        de felvette tanoncnak Torricellit,
        ki mesterének rendre mindent elhitt
        s kertjében sétált, meditált naponta.
A higanycsőből így lett barométer,
légnyomásmérő, s ebből időjóslás.
A Nap pedig, mint derüs, idős óriás
        elnézte fajtánk túlkapásait:
        "Nyugodj meg, ember, ne légy olyan stréber,
        az idő minden határt átszakít"!...

III.

WSS ALBERT

TIZENHÁROM ALMAFA

(6. fejezet, 80 - 89. oldal)

- Mért nem megy a rendes úton? Mit kószál itt éccaka a határ közeliben? Mi?

- Nem én hoztam őt ide - védekezett Mózsi.

- Kicsodát?

- Hát a határt. S amért itt van, azért nem vagyok bolond fél napot szekerezni, ha gyorsabban is hazaérhetek!

A csendőr morgott valamit, aztán rávillantott a szekérre.

- Mit szállít?

- Ejiszen lisztet, ha már a malomból jövek.

A másik csendőr odalépett a szekérhez, és megnyomta a szélső zsákokat.

- Itt valami kemény is van! - fedezte föl egyszerre.

- Van hát - szólt hátra Mózsi -, fótozni vittem még a múlt évben az üstet. Nemhogy a tolvaj cigány csak most készült el vele? Ilyenek ezek a cigánynépek, törné ki a nyavalya valamennyit. Mehetek-é tovább? Reánk virrad lassan.-

- Menjen, menjen - morogta a csendőr -, aztán éccaka ne mászkáljon erre többet, hallja? A határ közeliben éccaka közlekedni tilos.- Nem közlekedek, dehogyis közlekedek - mondotta Mózsi és odaszólt a két tehénkének.

- Csá nye! Hojsz! Hojsz! Csá nye! Nem közlekedem én, csak éppen hazajárok. Csá nye!

Éppen jött föl a hold, mikor megérkezett Mózsi a szekérrel. Kijött az asszony, kieresztették előbb a teheneket a járomból, ellátták őket, aztán bevitték a zsákokat a házba. Majd óvatosan leemeltek a szekérről valami csöves alkotmányt, s ügyelve fölvitték a lajtorján a padlásra. Ott aztán a kemence kürtője fölött majd egész hajnalig elszöszmötöltek vele. De reggel már vihették föl a lajtorján a fakádban erjedő almacefrét, készen volt a kisüst. Harmadnapra rá két úriember jött föl a Feketeügy felől. Az egyik olyan félig-meddig katonaforma volt, a másik civil. Egyenest nekimentek a háznak. Mózsi a pajtahiúból hányta le a szénát, amikor megállottak alatta.

- Itt lakik egy bizonyos Táncos Csuda Mózes? - kérdezte a civil.

- Itt - felelte Mózsi a hiúból, de a szénahányást egy percre sem hagyta abba.

- Idehaza van-e? - firtatta odalent az úriember.

- Úgy látom - jelentette ki Mózsi a villa mellől.

- Miről látja? - csudálkozott a civil, és vizslatva járatta körül a szemét.

- A nadrágomrul.

Vicces ember maga - kezdett el nevetni ott lent a látogató-, hát arról ugyan miképpen láthatja, hogy itthon van-e a gazda, vagy nem?

- Arról úgy - tette le Mózsi a villát -, hogy ahol nadrág van, ott ember is kerül hozzá.

Pislogva nézett össze a kettő. Most már az egyenruhásforma vette át a szót.

- A házban van-e?

- Kicsoda? - kíváncsiskodott Mózsi.

- Hát az a Táncos Csuda, vagy minek hívják.

- Az biza nincsen a házban.

- Hát hol? Nyögje már ki, teremtésit magának.

- A pajta hiújában.

- Hol? - ámult most már az egyenruhás is.

- Mondottam vót, hogy a pajta hiújában, s két emberrel társalog elég fölöslegesen. Még azt is megmondhatom, ha tudni akarnák, hogy ruhájuk után az egyik katonát játszódik, a másik meg urat.

Egy ideig csak nézték egymást nagy leppedten az alantállók, s nem tudták, mihez kezdjenek. Közben Mózsi is lejött, s megállott előttük.

- Szépen felgyüvének a hegyre - kezdte.

Az egyenruhásnak kezdett nyiladozni először az esze.

- Maga a gazda? - kérdezte szigorúan, ahogy illett is az egyenruhájához.

- Nekem nehezebb dolgom van - adta vissza Mózsi a szót.

- Hogy érti ezt?

- Én úgy, hogy maguk ejszen könnyebben rájöhettek erre, mint én a másik felire.

- Miket beszél maga itt összevissza? - vesztette el a türelmét a civil -, micsoda másik fél? Mi? Beszéljen magyarul,hallja!

- Sze úgy mondom én, magyarul - békéltette Mózsi a civilt -, mert lám, maguk tudják már, hogy én ki vagyok, de én még mindég nem tudom azt, hogy maguk kicsodák?

Erre a civil elővett egy írást a kicsi táskájából, s kiteregette a keziben.

- Egyszóval maga az a Táncos Csuda Mózes?

- Az is vótam én mindég.

- Nahát ide figyeljen akkor. Hatszáznegyvenkét pengő és nyolcvannyolc fillér adótartozását jöttem beinkasszálni. Érti?

- Értem én - sóhajtotta Mózsi -, a szándék világos.

- Ne beszéljen melléje - haragoskodott az úri gúnyás - fizet vagy nem fizet!?

- Mennyit mondott az előbb? - kíváncsiskodott Mózsi.

- Hatszáznegyvenkét pengő és nyolcvannyolc fillér - olvasta le a másik a papírról.

Mózsi nagyot sóhajtott, aztán megvakarta a fejét.

- Hát a második felét, azt kifizethetem. Az adó embere hümmögve bólogatott.

- Na jó, na. Az egészet kellene ugyan, mert az esedékesség lejárt. De ha most kifizeti a felit, akkor a második részletre adhatunk két hónapi haladékot.

- Én a második felit fizetem mostan, azt mondottam - tartott ki Mózsi híven.

Az adószedő ránézett egyenruhás társára. Az vállat vont, és legyintett.

- Bogaras ember maga, hallja - kezdte -, hát nem mindegy, hogy melyik felit fizeti előbb?

- Nekem nem - makacskodott Mózsi. Azok ketten nevettek.

- Jó na - mondotta a táskás -, akkor kiállítom a nyugtát.- Az jó lesz - hagyta rá Mózsi -, de a második feli-ről legyen ám!

- Arról, arról - vigyorodott a táskás, azzal szedte elő a papirosait -, valami asztal akad-e itt magánál?

- Hogyne akadna - sértődött meg Mózsi -, tessék csak bentebb kerülni.

Így aztán bementek a házba. Mózsi bevitte őket a tiszta szobába, leültette mind a kettőt, az asztalra poharakat tett, s egy üvegből pálinkát is töltött.

- Isten éltesse azt, aki az adót kitalálta - vette a kezébe a poharat -, s magikat ráadásnak.

Nevetett a kettő s megitták a pálinkát. Csettintettek is a nyelvükkel.- Honnan való ez? - kérdezte az egyenruhás.

- Itt terem a hiúban - villantott egyet Mózsi a szemével. Megint nevettek ezen.

- Tréfás ember maga, igazán - így az egyenruhás.

- Mindenki az, ami - szerénykedett Mózsi -, maguk példának okáért micsodák lennének, ha meg nem sértem vele?

- Én adószedő vagyok - vallotta be a civil.

- Olyan is kell - vigasztalta Mózsi. - Isten is, lám, hány félét alkotott!

- Én meg pénzügyőr - jelentette be hivatalosan az egyenruhás.

- Ammán nem tudom mi - vallotta be Mózsi.

- Finánc - vigyorodott el az adószedő.

- Aha! - örvendett meg Mózsi a fölfedezésnek -, így járt a sógorom is, hallgasson csak ide. Elküldötte vót a nagyobbik leányát szógálni Szeredára. Hát egyszer csak írja a leány, hogy aszongya: megismerkedett valami igen finom úriemberrel, aki őt feleségül akarná venni. Na, ír neki menten a sógor, hogy vigyázz ám magadra, édes leányom, mert a városokban bizony sok mindenféle emberek élnek, s nem kevés közöttük a tekergő sem. Két hét múlva jön újra a levél Szeredáról, hogy nem tekergő ez, édesapám, jól fizetett személy, s még amellett mester is. Ejiszen valami szerződött iparos lesz, gondolta felvidultan a sógor, s mondogatni is kezdte, hogy nécsak, alighanem férjhez menyen a leány hamarosan valami mesterhez. Egyszer aztán felkerekedik ő maga, s be Szeredára. Előveszi mindjárt a leányt, hogy no aztán miféle mester ez a te embered? Hát mondja a leány, hogy gyepmester. Hát ammi? - csudálkozik a sógor -, mi a mestersége neki? Hát, mondja a leány, hogy milyen úri hivatal az, csak jön-megy a városon egy zöld kocsival, aztán itt is megáll és fölszed valamit, ott is megáll és fölszed valamit. Furcsállotta sógor ezt a hivatalt, dehát mester, mégis ez a fontos, gondolta. Nagyra volt a gyepmesterével néhány hétig. Aztán halljanak ide: a végin nem kiderült, hogy sintér?

Elsavanyodott az arca a finánc nak ettől a történettől, s a másik is elővette újból a papirosait.

- Hát én akkor kiállítom a nyugtát - mondotta.

- De a második feliről, ne feledje! - figyelmeztette Mózsi.

- Ne féljen - nevetett az adószedő erre -, nem lesz hiba abban.

- Akkor igyunk még eggyel - nyugodott meg Mózsi. Aztán fölvette a poharát.- Isten adjon erőt a fináncoknak s az adószedőknek!

- Mihez? - kíváncsiskodott az adószedő.

- Hogy elbírják a szegénység pénzit.

- Hehehe - nevetett a finánc a pálinkáspohár mellől -, a szegényeké se nehezebb, mint a gazdagoké!

- Ebben nincsen igaza - csóválta meg a fejét komolyan -, a szegény ember pénze nehezebb ám.

- Legfeljebb a piszokkal, ami ráragadt - vigyorgott az adószedő. De Mózsi olyan komoly maradt, mint a pap, amikor misézik.

- Nem a - mondotta -, mert lássa, először is a gazdagoktól bankókban jön a pénz, a szegényektől meg krajcárban. De még csak nem is ez a lényeges különbség.

- Hát mi? - igyekezett a finánc a tréfához férkőzni.

- Az biza abból áll, hogy a gazdagok pénzét olyan helyre teszi az állam, ahol azt a gazdagok újra meglelhetik, s ezért jókedvvel megyen magukkal a pénz. De a szegény ember pénze, az elnehezedik a szomorúságtól, amikor magikat meglátja, mert tisztában van azzal, hogy soha többet a vót gazdájával össze nem találkozik!

Erre aztán a finánc nak is elment a tréfakereső kedve, az adószedő meg ráhajolt a papirosaira, és szaporán körmölni kezdett. Az ajtón pedig benyitott ügyeskedve az asszony, és intett Mózsinak valamit.

- Megbocsájtanak az urak egy percre - mondotta Mózsi, s azzal kisirült az asszonnyal. Hallani lehetett, ahogy fölmászott a padlás lajtorjáján, s fönt hosszasan topogott egy helyben. Végre aztán lejött. Ki volt pirosodva kissé az arca, s a szeme is csudára csillogott.

- Na - mondotta és fölvette az asztalról a finánc poharát-, kóstoljuk meg ezt is. Azzal tölteni kezdett egy magával

hozott üvegből. Sorra töltötte mind a hármat.

- Isten éltesse azokat is, akik a pálinkával foglalkoznak- mondotta, amikor készen volt.

A finánc hosszasan ízlelte az italt.

- Ez erősebb - mondotta.

- Ugye? - villant rá Mózsi boldogan.

- Uhum - mondta a finánc és megnyalintotta a száját -, honnan való?

- Első kézből - vallotta be Mózsi.

- Kisüstös - bírálta a finánc a nyelvén maradt ízeket - mégpedig alma!

- Nagyon érti - ismerte el Mózsi is.

- Hehe - nevetett büszkén a finánc -, azért vagyok itt!

- Ezt már hogyan értsem?

- Úgy van ez - magyarázta -, hogy ezen a vidéken nagyon sok a dugott kisüst, akik tilosán főzik a szeszt, tudja, adózás nélkül!

- Bizony nem szép tőlük - rosszallotta Mózsi a dolgot.

- Engem meg azért rendeltek ide a központból, hogy ezeket elcsípjem.

- Szép feladat - bólogatott Mózsi erre -, aztán fogott-e már sokat?

- Én biza még egyet se - ismerte be kicsit restelkedve a finánc -, de ami késik, nem múlik! Nyomukon vagyok már a gazembereknek! Azért kérdezem, hogy hol vásárolta ezt a pálinkát, tudja.

- Aha - mondotta Mózsi ~, hát efelől nyugodt lehet, mert ez látott fináncot.

- Kisüstöstől vette?

- Én attól. De finánc ül a házban, ahol ezt főzik.

- Akkor az rendes ember lehet - ismerte el a finánc is.

- Igyunk hát egyet az ő egészségire is - töltötte Mózsi újra tele a poharakat.

- Rokona magának? - faggatódzott a finánc.

- Szegrül-végre igen.

- Én is vennék tőle. Messze lakik?

- Messzecske bizony - vakarta Mózsi a fejét -, tova a Kommandó alatt, de ha nagyon kívánja, egy literrel átadhatok a magaméból.

- Átadna belőle? - derült fel a finánc.

- Át én.

- De ebből az erősből.

- Ebből, ebből. Asszony te! - rikoltott Mózsi a konyha felé -, hozz már be egy literes üveggel ebből az erősebbikből, te. Éppen egy literre való lesz még - tette hozzá.

- Aztán mi az ára? - vakaródzott a finánc a pénztárcája után.

- Hát biza nem olcsó - vallotta be Mózsi -, negyvenkettőt kóstál, ha háztól viszik.

- Megéri - mondotta a finánc és kiszámolt az asztalra negyvenkét pengőt -, köszönöm magának a szívességit - mondotta még, mert közben az asszony odatette az asztalra a literes üveget.

- Egészséggel használja - kívánta neki Mózsi. Addigra az adószedő is befejezte a maga munkáját.

- Na, itt a nyugta - mondotta -, van-e még abból a pálinkából?

- Hát biza az erősből egyelőre nincsen több - sajnáltaMózsi.

- Jó lenne nekem a másik is, a gyöngébb - bizonykodott az adószedő -, tudja, nem nagyon érek rá utánajárni, s amit boltban vesz az ember, abba már vizet is tettek.

- Én elhiszem biza. Aztán mennyi kellene?

- Megvennék én tíz literrel is.

- Hűha! - fittyentett Mózsi ijedten -, annyit én nem iszom meg egy esztendő alatt, hallja!

- Tudja - vallotta be az adószedő -, az embert meglátogatják vasárnaponkét a barátai, aztán elfogy.

- Én elhiszem bizony - bólintott Mózsi komolyan.

- Annyi nincsen, ugye? - firtatta tovább a másik.

Mózsi lógatta egy darabig gondterhelten a fejét, aztán az asztalra csapott.

- Hát nem bánom, na, ide figyeljen. Van itt nálam éppenegy tízliteres korsó ezzel a pálinkával, csakhogy nem az enyém. A vadász urak rendelték vót Szentgyörgybül, nekik kellett hozzam. De mert maga olyan kedvemre való ember, hát odaadom, vigye el! Csak a korsót juttassa nekem vissza, de hamar, hogy tudjak újat hozni vasárnapig az uraknak. Odavolt az adószedő az örömtől, nem tudott eleget hálálkodni szegény. Hogy iyen hálás lesz, meg olyan hálás. Mózsi csak legyintett.

- Elég nekem, ha néha iszik az emlékezetemre - azzal odatette a korsót az asztalra -, itt is van, megkóstolhatja, hogy nem csalom-e meg. Töltött is az adószedő nyomban a korsóból, teletöltötte mind a három poharat csordulásig.

- Adja az Isten, hogy minden székely olyan becsületes ember legyen, mint maga! ...

- Legyen is - viszonozta Mózsi -, mert hasznot lát belőle. Megcsámcsogta mind a két vendég a pálinkát.

- Finom ez is - jelentette ki a finánc szakértelemmel.- Mibe kerül? - vette elő bukszáját az adószedő.

- Ez csak harminchatba - mondotta Mózsi.Kiszámolta az adószedő nyomban a háromszázhatvanat, s még ragyogott is hozzá az örömtől, hogy megtehette.

- De most aztán menjünk - figyelmeztette a finánc -, este lesz nemsokára.

- Bizony az igaz - nézett az órájára nagy ijedten az adószedő is -, sok időt eltöltöttünk... *(folytatjuk)*

OBITUARY

BEATRIX JULIA NAGY
AUGUST 31, 1942 – MAY 2, 2020

We sadly announce the passing of Beatrix Julia Nagy on May 2, 2020. She died peacefully in her Toronto residence, in the presence of her loving daughters, Chrysta and Beatrix (Trixie), after receiving her Last Rites at home.

Beatrix was born in Budapest, Hungary, on August 31, 1942, in the midst of World War II, and resided primarily in the beautiful town of Miskolctapolca. The house she grew up in is still under the ownership of her family. After spending a few years during high school studying in Budapest, she obtained her diploma in Miskolc in 1960.

Beatrix was a straight "A" student and was interested in studying Pharmacy in University. Unfortunately, political intricacies precluded her from being accepted by Hungarian Universities, as her biological father had been an army officer in the anti-Communist Horthy regime, and her adoptive father took part in the Hungarian Revolution of 1956 and had been jailed by the Communists as a result. This type of familial pedigree did not bode well within communist-controlled Hungary at the time. Nevertheless, Beatrix persisted and managed to obtain work as a grade school teacher in Zádorfalva, a small village close to the Hungarian-Slovak border, where she was adored by her students (as evidenced by the letters from her students she kept!).

Beatrix was able to gain acceptance at the Teacher's College in Eger (Egri Tanárképző Főiskola). She was in the midst of her final year of studies in mathematics and physics in 1966 when, through letterwriting, she met Zoltan (George) Nagy, a Canadian-Hungarian engineer. Like many Hungarians at the time, Beatrix was living under the thumb of the oppressive Communist regime. In 1968, she emigrated to Canada and married George, settling in Toronto. Beatrix and George had two daughters, Chrysta (born 1968) and Beatrix (Trixie, born 1975), before she divorced him in 1982.

After arriving in Canada, Beatrix worked as a buyer in Toronto's fashion industry, traveling to various Western European fashion centres, entrusted with her keen eye for purchasing high-quality apparel and materials. Her expertise in fashion would be greatly valued when she later volunteered as a costumographer for the Kodály Dance Ensemble of Toronto, one of the most established Hungarian folkdance performing groups in North America. She became an expert in folk costuming, and her contributions to the group's legendary collection continue to endure to the present day.

Following her fashion career, Beatrix returned to her education roots, becoming a pioneer in Hungarian-English bilingual education. She specialized in assessing students and

teaching English to newcomers from Hungary for the Toronto District School Board and the North York Board of Education. It was these achievements that helped earn her a Heritage Language Certificate from the University of Toronto. Beatrix helped develop testing and educational materials, and her patient teaching style and dedication to her pupils made her very popular amongst students of all ages as well as her Board colleagues.

Beatrix always remained attentively interested in the happenings within her Hungarian community, and continuously supported well-established Toronto-based organizations such as the Hungarian Radio Program, Kalejdoszkóp Magazine, and Saint Elizabeth of Hungary Roman Catholic Church. A self-taught gourmet cook, she was also a culinary virtuoso, and developed a keen expertise in Hungarian and other international cuisine.

After her retirement, Beatrix's focus centred mainly around her family, particularly her grandchildren's activities. Her growing health issues did not allow her the comfort of traveling widely in the last several years, but she attended every performance, ceremony, graduation, and other family event. At the same time, she regularly kept in close telephone and correspondence contact with a litany of friends and family members in North America, Hungary, and the United Kingdom. While Beatrix always had a preference for remaining within her own home, she routinely reached out to contacts around the world on a daily basis.

Beatrix had a deep knowledge of alternative medicine and healing, and could offer a natural cure for most every ailment. But her own health struggles became increasingly severe over the last several years, driven mainly by osteoporosis and sleep apnea. We are blessed that she remained lucid and engaged in conversation until the last few hours of her life.

Beatrix is survived by her daughters Chrysta Musselman and Beatrix (Trixie) Nagy and their husbands Rob Musselman and Kalman Magyar; her five grandchildren (Noah and Juliet Farberman; Csenge, Soma, and Bibor Magyar); her sister Klára Fényes (Nádasi) in Hungary and her sister's family; and her companion of many years, Ted Csizmazia. Beatrix

was predeceased by Tamás Fényes, her brother who had emigrated to South Africa; her parents Klára Csiha (her mother), her grandmother Dr. Csiha Endréné Paksy Juliánna ("Nanóka"), Dr. Sándor Fényes (her adoptive father), and Imre Telbisz (her biological father).

A Celebration of Life will be announced and held when COVID-19 restrictions allow, likely in the fall or winter 2020 – all of Beatrix's family and friends will be welcome to attend. In the meantime, if you so desire and in lieu of flowers, a monetary gift may be made in Beatrix's memory to the Hungarian Radio Program of Toronto, which she loved listening to every Saturday. Cheques can be payable to "Hungarian Radio" (re: Beatrix Nagy's Memory), and mailed to Hungarian Radio, 695 Coxwell Ave. #601, Toronto, ON, M4C 5R6. E-transfers may be sent to tenzi@sympatico.ca. Please contact Kalman Magyar at kalmanmagyar@yahoo.com for any further information.

GYÁSZJELENTÉS
NAGY BEATRIX JÚLIANNA
1942. AUGUSZTUS 31 – 2020. MÁJUS 2.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy Nagy Beatrix Júlianna, 2020, május 2.-án elhunyt. Az utolsó kenet vételét követően békésen távozott az élők sorából szerető lányai Chrysta és Beatrix (Trixie) jelenlétében.

Beatrix Budapesten született a II. Világháború közepette 1942, augusztus 31.-én, majd főként a festői szépségű Miskolctapolcán töltötte gyermekkorát. A ház, ahol felnőtt, mai napig a család tulajdonában van. Néhány éves budapesti középiskolai tanulmányait követően Miskolcon érettségizett 1960-ban. Beatrix kitűnő tanuló volt, gyógyszerész szeretett volna lenni. A kor számára kedvezőtlen politikai körülményei miatt, egyetlen egyetemre sem vették fel. Édesapja magasrangú katonatiszt volt a Horthy-korszak idején, későbbi nevelőapja az 1956-os forradalomban való részvétele miatt börtönbüntetést kapott. Ez a családi háttér természetesen nem volt szimpatikus a kommunista rezsimnek. Beatrix azonban állhatatos volt és állást kapott egy apró szlovák-magyar határmenti faluban, Zádorfalván. A kisdiákok nagyon kedvelték, amiről a haláláig megtartott levelek tanúskodnak. Beatrixnak végül sikerült bekerülnie az egri Tanárképző Főiskolára. Utolsó éves fizika és matematika tanulmányai idején, levelezés útján ismerkedett meg a kanadai magyar mérnökkel, Nagy Zoltánnal (George). A kommunista elnyo-más alatt szenvedő sok-sok magyarhoz hasonlóan, kivándorolt Kanadába és feleségül ment Zoltánhoz. Torontóban telepedtek le. Két gyermekük született, Chrysta 1968-ban, Beatrix 1975-ben. Beatrix 1982-ben elvált Zoltántól. Kanadába érkezése után Beatrix beszerzőként dolgozott a Torontói divatiparban, több európai országban fordult meg. Szakértelmét később nagyra becsülte Észak-Amerika egyik legnevesebb csoportja, a Torontói Kodály Néptáncegyüttes is, amelynek viselettárát kezelte és ellátásáról önkéntesként gondoskodott éveken keresztül A magyar népviselet szakértője lett, az általa tervezett és varrt ruhákat a mai napig viselik a táncosok. Divatkarrierjét követően Beatrix visszatért eredeti képzettségéhez. A magyar-angol kétnyelvű oktatás területén vállalt állást a torontói iskolarendszerben. Feladata a Magyarországról érkező diákok nyelvtudásának felmérése és angol tanítása volt. Munkájának ellátásához a Torontói Egyetemtől (University of Toronto) szerzett bizonyítványt. Vizsga- és oktatóanyagot dolgozott ki, türelmes nevelői stílusa népszerűvé tette a diákok és kollégái körében. Beatrix egész életében érdeklődéssel követte a torontói magyar közösség történéseit, rendszeresen támogatta annak komoly szervezeteit, mint a Magyar Rádiót, a Kalejdoszkóp Magazint, a Szent Erzsébet Katolikus templomot. Kiváló önképzett gourmet szakács is volt, otthon volt mind a magyar, mind a nemzetközi konyha ételeinek elkészítésében.

Nyugdíjba menetelét követően családja, különösen az unokái körül tevékenykedett. Súlyosbodó egészségi problémái egyre inkább korlátozták az önálló mozgásban, de mindig elment az unokák koncertjeire, szertartásaira, ballagásaira és más családi eseményeire. Rendszeres telefonkapcsolatot tartott az Észak-Amerikában, Magyarországon és Angliában élő rokonságával, barátaival. Komoly természetgyógyászati ismeretekkel is rendelkezett. Ugyanakkor saját állapota menthetetlenül, fokozatosan romlott. Azonban szellemileg friss maradt és örömmel társalgott, beszélgetett életének szinte utolsó pillanatáig, amíg szervezete végleg fel nem adta a szolgálatot.

Beatrixt gyászolják leányai, Chrysta és Beatrix (Trixie), férjeik Musselman Rob, ifj. Magyar Kálmán, öt unokája: Farberman Noah és Juliet, Magyar Csenge, Soma és Bíbor, testvére Nádasiné Fényes Klára és családja, hosszú évtizedekig Torontóban mellette kitartó barátja és társa, Csizmazia Tivadar (Ted). Kegyelettetel emlékezünk a korábban elhunyt szerettekre, a Dél-Afrikai Unióba emigrált öccsére, Fényes Tamásra, édesanyjára, Csiha Klárára, nagymamájára, Nanókára, Dr. Csiha Endréné Paksy Juliánnára, nevelőapjára, Dr. Fényes Sándorra és édesapjára, Telbisz Imrére.

Beatrix életének megemlékezésére a COVID-19 járvány korlátozásainak megszüntetését követően, 2020 őszén/telén kerül sor, amelyre édesanyánk barátait majd szeretettel várjuk. Családunk kérése, hogy virág helyett a Torontói Magyar Rádió javára történő adományozással emlékezzenek szerettünkre. A "Hungarian Radio" nevére kiállított csekket "Beatrix Nagy's Memory" megjegyzéssel a 695 Coxwell Ave. #601, Toronto, ON, M4C 5R6 címre kérjük küldeni.

További kérdéseikkek forduljanak ifj. Magyar Kálmánhoz: kalmanmagyar@yahoo.com

Szent László királyunk

Szent László királyunk (1077-1095), Béla király középső fia, édesapjuk halála után hercegi rangban egy ideig békében élt Salamon királlyal. Ebben az időben történt, hogy a pogány kunok áttörték a gyepüket, és a Meszesi-kapu felső részénél az országba törtek, s kegyetlenül végigprédálták az egész vidéket. Kirabolták a Nyírséget, elmentek egészen Bihar városáig. Rengeteg férfit, asszonyt és állatot vittek magukkal. Ellenállás nélkül keltek át a Lapos patakon, a Szamos folyón, majd a zsákmánnyal elvonultak. De Salamon király, Géza és László herceg is összeszedték seregüket, és a kunok után indultak. Gyorsan átkeltek a Meszesi-kapun, mielőtt még a kunok a hegyeket elérték volna. Doboka városában csaknem egy hétig várták a pogányok érkezését. Egy Francsik nevű kém jelentette a kun sereg közeledtét. Az elbizakodott kunok kezdetben csak a tartalék seregüket akarták harcba vetni, de amikor meglátták a magyar seregeket, megijedtek és egy hegy csúcsára vonultak vissza. A magyarok itt, a kelés hegységen rohamozták a kunokat. László herceg mindjárt az első rohamban négyet is levágott a legerősebb pogányok közül.

Ekkor történt, hogy László herceg meglátott egy pogányt, aki felragadott a lovára egy magyar lányt és elvágtatott vele. László, nem törődve a sérülésével, megsarkantyúzta Szög nevű paripáját és a beretvált fejű pogány után vágtatott.

Szélsebesen üldözte a kunt, már csak egy lándzsa hossz választotta el tőle, de sehogy sem tudott közelebb férkőzni , mert a lova sehogy sem bírta az iramot. Amikor a herceg látta, hogy nem tud közelebb férkőzni a kun lovashoz, odakiáltott a magyar lánynak, hogy az övénél fogva rántsa le a kunt a lóról. A lány így tett, a amikor mindketten a földre kerültek László herceg rátámadt a rablóra. A lány ugyan könyörgött neki, hogy ne ölje meg a kunt, de László elvágta az inát és leölte.

A csatában egyébként a király serege és a herceg nagy győzelmet arattak, a az elrabolt kereszténeket kiszabadították.

Szent László füve

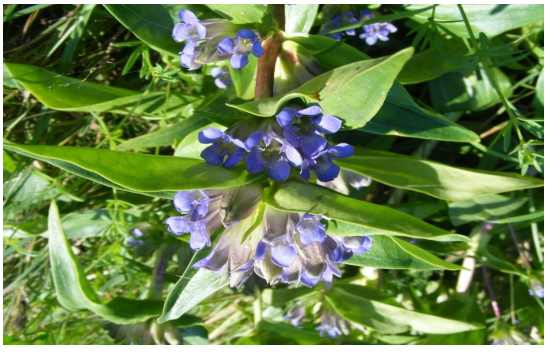

A tordai hasadék

Erdélyben, a Torda mellett nagy harcot vívott a király a kunokkal. Futott a magyar sereg és futott a király is. A Torda feletti hegyélen vágtattak a magyarok, nyomukban a vérszomjas kunok. Szent László nyomában lihegtek a kunok, fejszéjükkel csaknem levághatták. A király ekkor felsóhajtott és imával fordult az egek Urához. – Szabadíts meg Uram, hiszen éretted harcoltam! Isten meghallgatta Szent László imáját és csodát tett! Kettérepesztette a hegyet a király mögött.

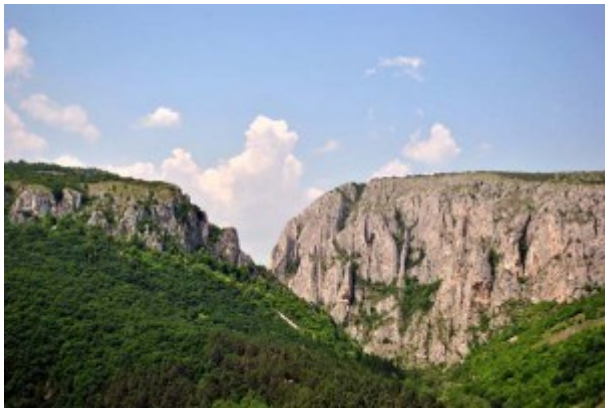

A tordai hasadék

A kunok rettenve fogták vissza a lovaikat, mert hatalmas szakadék tátongott előttük. A király lova patkójának helye még évszázadok múltán is jól látszott ezen a helyen.

Szent László füve

Hatalmas termetű volt Szent László király, egy fejjel kimagasodott vitézei közül. Harcokban olyan volt, mint a bátor oroszlán, békében meg olyan, mint a kegyes pásztor. Egykor ezt énekelték róla:

Üdvöz légy, kegyelmes Szent László király,
Magyarországnak édes oltalma,
Szent királyok közt drágalátos gyöngy,
Csillagok közt fényes csillag.

Amikor a pestis, a döghalál pusztítani kezdett, az egész nép László királyhoz fordult, mindenki tőle várt segítséget. Mint a juhok a jó pásztorhoz, úgy tódultak a király sátorához. Szent László pedig Istenhez könyörgött, tőle várt segedelmet. Isten éjszaka álmot küldött a királyra. Egy angyal jelent meg a szent király előtt, és azt mondta: – Vedd íjadat és tegezedet, menj ki sátrad elé, és minden célzás nélkül bocsásd el nyílvessződet. A vessző megmutatja, mit kell tenned. Amikor László király felébredt, hozatta íját és tegezét, kilépett sátrából, felhúzta íját, aztán célzás nélkül elbocsátotta a nyílvesszőt. A nyílvessző messze szállott, s ahol lehullt, egy genciána fűszálat átütött. A genciána, a keresztesfű kenőcse mentette meg a népet a döghaláltól, s azóta is Szent László füvének nevezi a nép.

A TARTALOMBÓL

Telch Györgyre emlékezünk	3
Orbán Viktor miniszterelnök ünnepi beszéde Sátotaljaújhelyen	8
Babits Mihály: Hazám! (vers)	10
B. Tomos Hajnal: Ilyen egyszerű - It's that Easy (vers)	12
The Treaty of Trianon	12
Sebestyén Péter: Létra lenni...	13
Várnai Zseni: Mama (vers)	15
Dancs Rózsa: Édesanyánk halálának évfordulóján	15
Pordány László: Trianon nem múlt el	16
Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus (részlet)	18
Lőrincz Ildikó: Zsigmond Aranka vizuális eposzai	21
B. Tomos Hajnal versei magyarul-angolul. Transl. Andrea van Horn	23
Magyari Tekla: Két szobában egy egész élet	24
Radnai István: Változik a szélirány?	26
Radnai István: Mainstream?, A miénk és a mieink öröksége	27
Fehérváry Lilla: Interjú Kamarás Kata keramikussal	28
Varga Gabriella: Az 52. Eucharisztikus Kongresszus	31
Fehérváry Lilla: Interjú Makkai-Arany Ágnessel	32
Wass Albert: Tizenhárom almafa (részletek)	36
Nagy Júlia Beatrixra emlékezünk	39
VAKÁCIÓ	40

NÉPFŐISKOLA ALAPÍTVÁNY LAKITELEK

MAGYAR MÍ ÍRÓSZÖVETSÉG

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Lakiteleki Népfőiskola, a Kelet- és Közép-Európai Kutatásért és Képzésért Alapítvány és a Magyar Írószövetség pályázatot hirdet a Németh László műfordítói táborban való részvételre.

A pályázati felhívásra azoknak a 35 év alatti fiataloknak a jelentkezését várjuk, akik elhivatottságot éreznek magukban mai (horvát, román, szerb, szlovák, szlovén, ukrán) és történelmi (lengyel) szomszédaink nyelvén született szépirodalmi szövegek magyarra fordítása iránt.

A műfordítói táborban a résztvevők előadásokat hallhatnak a közép-európai irodalmakról és kultúrákról, művelődési kapcsolataink hagyományáról, valamint szemináriumi foglalkozások keretében (egyes nyelvek szerinti kiscsoportokban) megismerkedhetnek az adott nyelvű szövegek fordításának elméletével és gyakorlatával.

A fordítótábor helyszíne: Lakiteleki Népfőiskola

A fordítótábor ideje: 2020. augusztus 16-23.

A képzés térítésmentes, a tábor teljes idejére a Lakiteleki Népfőiskola és a Kelet- és Közép-Európai Kutatásért és Képzésért Alapítvány ellátást – szállást és étkezést – biztosít a nyertes pályázók számára.

A fordítótáborba egy legalább 4-5 ezer karakternyi, nyomtatásban meg nem jelent magyarra fordított XX-XXI. századi szöveggel, mint pályamunkával lehet jelentkezni. A pályamunka mellé kérjük csatolni a Lakiteleki Népfőiskola honlapjáról (http://nepfolakitelek.hu/), letölthető kitöltött és aláírással ellátott jelentkezési lapot.

Szakmai vezetők: **Dr. Kiss Gy. Csaba** (professor emeritus, ELTE) és **Dr. Mészáros Andor** (egyetemi adjunktus, Kelet-, Közép-Európa Története és Történeti Ruszisztikai Tanszék, ELTE).

A pályamunkákat, valamint a jelentkezési lapot **pdf formátumban az alábbi e-mail címre várjuk:** lakitelekitaborok@gmail.com (Esetleges kérdését, észrevételét szintén erre a címre küldheti.) *A pályamunkához kéjük csatolja – forrásmegjelöléssel együtt – az eredeti szöveget is!*

A pályamunkák és a jelentkezési lapok beküldési határideje: **2020. július 19.**
A beérkező munkákat szakmai zsűri bírálja el, a nyertes pályázókat **2020. július 27-ig** értesíti a részvételi lehetőségekről.

2020. június 22.

Lezsák Sándor
a Lakiteleki Népfőiskola vezetője

Majoros Judit
a KEKK Alapítvány kuratóriumi elnöke

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA$85.00/year
Foreign: US$95.00/year
Elnök: + Telch György-George - President
Főszerkesztő: Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief
Főmunkatárs: Varga Gabriella
Munkatárs: Csibi Balázs, KCSP ösztöndíjas
122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada
Tel.: 647-979-4631
E-mail: **rozsatelchdancs@gmail.com**

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchenyi Könyvtár EPA adatbázisa:
http://epa.oszk.hu/01600/01658

epa.oszk.hu

www.kalejdoszkop.ca

A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona helyesírását követi

VAKÁCIÓ

Zelk Zoltán: Vakáció

Hova menjünk, milyen tájra?
Hegyre talán, vagy pusztára?

Folyópartra, vagy erdőre?
Faluszéli zöld mezőre?

Lepkét fogjunk, vagy horgásszunk?
Vagy mégiscsak hegyet másszunk?

Akár erdő akár folyó,
Gyönyörű a vakáció!

Balogh József: Vakáció

Nyakunkon a nyár már, nyomában a játék,
mezőt, hegyet járni
eltökélt a szándék.

A csavargó szélben táncoljon a labda,
és a játékot mi
nem is hagyjuk abba!

Mert élet a játék, bár minden nap véges,
legyen az ép testben
lelkünk naptól fényes!

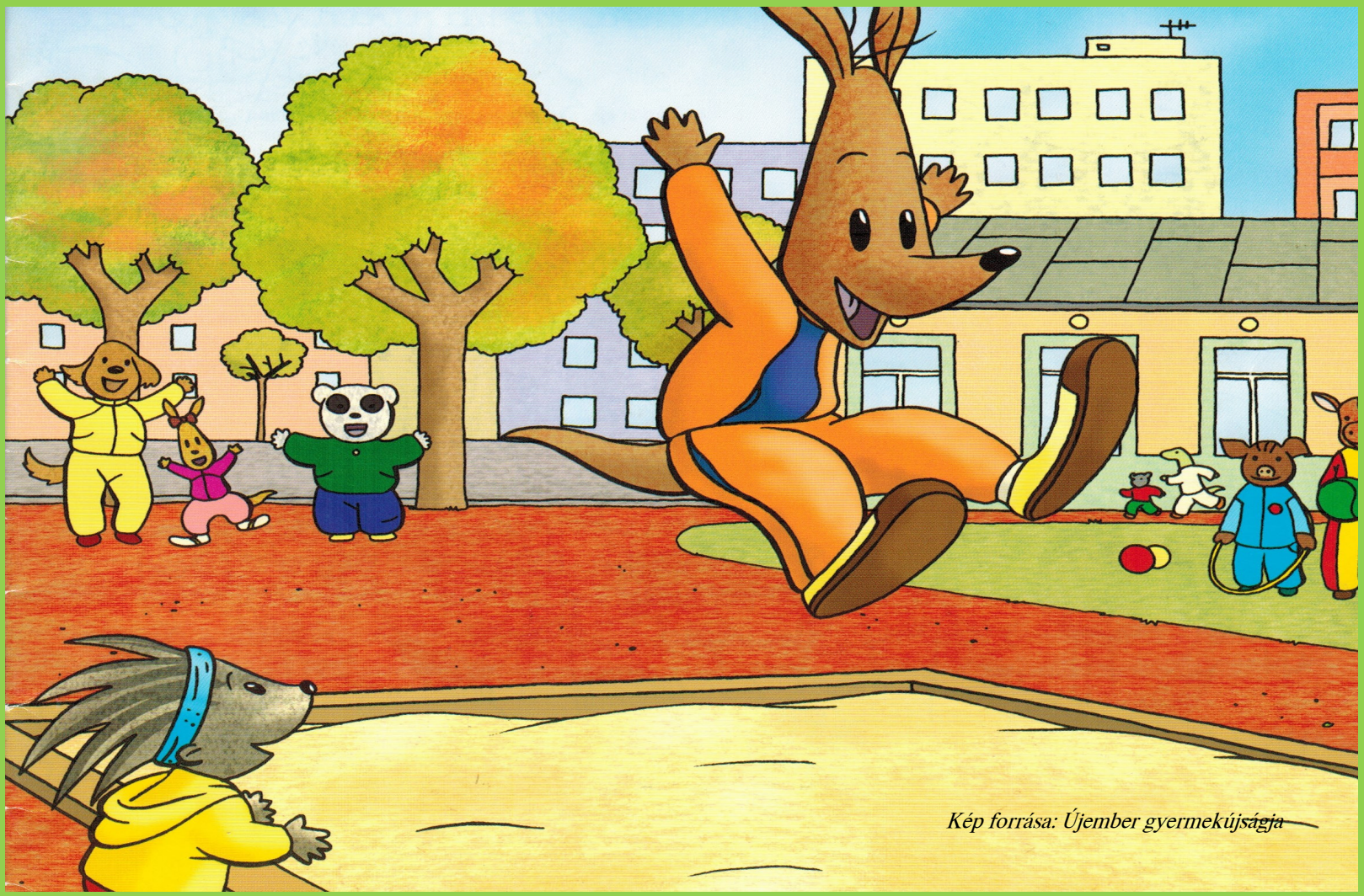

Kép forrása: Újember gyermekújsága

Nagy László: Balatonparton

Balatonparton a
nádi világban
megbújtam egyszer
s csuda szépet láttam
bóbitás nádon
nádi veréb fészket
sás bokor alján
kis vízicsibéket.

Vad ruca moccant
topogott a vízre
barna liléit
vízi útra vitte
senki se látta
csak magam csodáltam
ott a víz partján
még sokáig álltam.

Játszott a nádas
széllel és derűvel
s hazaindultam
nádi hegedűvel.

Devecsery László: Strandon

Ticcs,
toccs,
liccs,
loccs,
fröccs.
Kis fröccs.
Nagy fröccs.
Kis fröccsenés.
Nagy fröccsenés.
Csobbansz kicsit,
csobbansz nagyot,
úgy csinálod, mint a nagyok……

Medencébe hogyan mennél,
akkor lassan vizes lennél!

Beleugrasz, nem kíméled:
bevizezed a környéket!

Zsigmond Aranka alkotása

corvina

HUNGARIAN CANADIAN BUSINESS DIRECTORY

EARLY BIRD SPECIAL

Show your business to the community,
Get new customers, extend your business
with the help of **Corvina Directory** book.
Be a part of the high quality publication.

25% discount

DON'T MISS THE DISCOUNT PRICES.
CALL US FOR MORE INFORMATION

Serving the community since 2005

16th edition 2020

416-638-3431
info@corvinadirectory.ca
www.corvinadirectory.ca

Zsigmond Aranka alkotása

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap